LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y., 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ
THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje ..... 12.00$
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

PRICE 10c A COPY

No. 77 • • • • • Ozone Park, N. Y., 11417 Penkt., rugsėjo (Sept.) 27, 1963 • • • • • METAI 52-ji

KRISLAI

Princas—"pranašas," ar...
Argi ne išsipildė?
Per akis meluoja
Ne visi jie geros valios
Protestas labai vietoj
Paskutinė išvyka
Bet kas toliau?

— Rašo **A. Bimba** —

Nedidelės Kombodžios valstybėlės galva princas Norodom Sihanouk smarkiai išgąsdino mūsų vyriausybę. Jis pasakė, kad tik laiko klausimas, kai Pietinis Vietnamas bus komunistų rankose. Dar daugiau: tik laiko klausimas, kai komunistai taip pat laimės jo Kombodžioj ir Laose.

Dabar dar sunku pasakyti: ar šitas princas yra tikras pranašas, ar gudrus diplomatas, kuris gąsdindamas Dėdę Samą komunizmu, tikisi iš jo daugiau dolerių. Dažnai ir taip būna.

"Komunizmas remiasi Marksu, kurio pranašystės apie kapitalo ir darbininko santykį neišsipildė," džiaugiasi Chicagos kunigų laikraštis.

"Neišipildė," bet iš kur ir kaip atsirado daugiau kaip trečdalis mūsų pasaulio, ant kurio taip išdidžiai plevėsuoja tos pranašystės vėliava?

—:—

Kartais sunku ir besuprasti, ką tie mūsų nelaimingieji menševikėliai iš "Naujienų" ir "Keleivio" tikisi laimėti savo begėdiškais melais ir išmislais apie komunistus. Pavyzdžiui, jų Chicagos organe skaitome:

"Komunistai teroristai Venecueloje naikina amerikiečių firmų įmones."

Juk tai gryniausias prasimanymas. Komunistai nėra teroristai, jokios šalies komunistai neužsiima savo šalies įmonių naikinimu.

Arba štai jų So. Bostono laikraščio žinios iš Washingtono antraštė: "Komunistų riaušės Kongrese."

Viena, jokių riaušių Kongrese nebuvo; antra, priešamerikinės veiklos komiteto sesijoje protestavo grupė studentų, kurie buvo nuvykę į Kubą ir dabar yra persekiojami.

—:—

Puiku ir džiugu, kad mūsų Senatas didele balsų dauguma užgyrė Maskvos sutartį. Tai didžiulis taikos laimėjimas.

Bet labai įdomu va kas: Visa eilė senatorių už sutartį balsavo tik verčiami viešosios opinijos. Balsavo ne iš širdies ir įsitikinimų. To jie ir patys neslepia.

Tarytum įrodymui, kaip jiems ta sutartis nieko nereiškia, dar didesne balsų dauguma Senatas nutarė skirti ginklavimosi reikalams 47 bilijonus dolerių su viršum, arba 258 milijonų dolerių daugiau, negu Atstovų butas norėtų išleisti.

—:—

Reikėtų visiems taikos šalininkams nuoširdžiai pasveikinti Alžyro prezidentą Ben Bellą. Jis žada visomis keturiomis kovoti prieš prancūzų atominių ginklų bandymus Sacharoje. Jeigu jie nori su tais bandymais demonstruoti savo nepaisymą pasaulinės opinijos ir Maskvos sutarties, tegu atomines bombas sprogdina pačioje Prancūzijoje, tiesiog ant savo Paryžiaus!

Ben Bellos ryžtą parems taikos šalininkai.

—:—

Sekmadienį vyksime į Pattenburg, N. J., pas mieluosius Čiurlius didelius pietus pavalgyti. Girdėtis, kad iš Didžiojo Niujorko vyks gražus pažangiečių būrys. Tai jau bus pas-
kutinė šią vasarą šioje apylinkėje išvyka į laukus ir miškus. Reikia, kad jinai gerai pavyktų.

—:—

Kokia ten F. Čekienė labai karštai viename laikraštyje sveikina visus, kurie šiomis dienomis viešai spaudoje bei sąskrydžiuose pasisakė prieš kultūrinį bendradarbiavimą su Lietuva. Tik jie teturi teisę nuo dabar vadintis tikrais "patriotais."

Nelaiminga moteriškė: ji džiaugiasi tuo, kas seniai nebeturi jokio pateisinimo; sveikina tuos, kuriems istorija jau yra pasakiusi "amžiną atilsį." Mūsų senoji tėvynė be jų apsiėjo ligi šiol labai gražiai, apsieis ir ateityje. Tuo tarpu susipratusių Amerikos lietuvių saitai ir kultūrinis bendradarbiavimas su savo senąja tėvyne kasdien eina pirmyn, kasdien stiprėja.

JAV SENATAS UŽTVIRTINO MASKVOS SUTARTĮ!

Plečiasi negrų rasės kova už laisvę, darbus ir lygybę

Washingtonas. — Prezidentas Kenedis išreiškė viltį, kad Birminghame, Alabamoje, bus pravesta integracija be griežto JAV federalinės vyriausybės įsikišimo. Jis sakė, kad ir baltųjų tarpe vis daugiau atsiranda žmonių, kurie supranta, jog negrų rasė turi naudotis tokiomis pat teisėmis, kaip ir baltieji.

Birminghamas. — JAV federalinė "grand jury" įkaltino aštuonis baltus negrų rasės priešus. Įkaltinti yra vadai iš baltųjų šovinistų National States Rights partijos, jų tarpe Dr. E. R. Fields, tos partijos vadas, ir advokatas J. B. Stoner'is.

Denville, Va. — Virginia valstijos viršininkai panaikino įstatymą, draudžiantį negrams demonstruoti prieš segregaciją. Tuo būdu nebus teisiami 125 negrai, kurie pasiremiant tuo įstatymu buvo areštuoti.

Oxford, Miss. — Iš Mississippi universiteto išvarė negrą studentą L. L. Lovę, nes pas jį rado revolverį. Po to jis buvo areštuotas. Už nelegalų nešiojimą ginklo jam gresia $100 piniginė bausmė ir trys mėnesiai kalėjimo.

Birminghamas. — National States Rights partijos vadai skelbia, kad jie turi narių jau 37-se valstijose. Partija stato tikslu pulti negrus, komunistus ir žydus, panašiai, kaip darė Vokietijoje nacių partija. Ji suorganizuota 1950 metais.

Svarbus žingsnis už taiką, sako Kenedis

Washingtonas. — Po ilgų debatų rugsėjo 24 dieną Jungtinių Valstijų Senatas 80 balsų prieš 19 užgyrė Maskvos sutartį, kad nebūtų daroma branduolinių bandymų ore, atmosferoje ir vandenyje.

Rugsėjo 23 dieną Senato nariai 75 balsais prieš 17 atmetė Barry Goldwaterio pataisymą, kuris buvo nukreiptas prieš sutartį, tą pat padarė 82 balsais prieš 11 ir su Tower—Long senatorių pataisymu.

Senatas užtvirtino Maskvos sutartį 14 balsų daugiau, kaip to reikalavo Senato tvarka. Tas parodė, kad sutartis rado didelį pritarimą. Už sutarties užgyrimą balsavo 55 demokratai ir 25 respublikonai senatoriai.

Prezidentas Kenedis pareiškė: "Taip skaitlingas abiejų partijų senatorių rėmimas sutarties yra įrodymas, kad sutartis turi publikos pritarimą, tai kolektyvis sprendimas, kad sutartis yra gera ne tik Jungtinių Valstijų, bet ir viso pasaulio žmonėms".

Kenedis sakė, kad Senato užgyrimas Maskvos sutarties, tai dar vienas žingsnis prie pasaulinės taikos. Rugpiūčio 5 dieną prezidentas yra pareiškęs:

"Nors ši sutartis nepašalina niuklinio karo pavojaus, nei nedraudžia atominius ginklus vartoti kare, bet ji gali sumažinti tarptautinį įtempimą ir atidaryti kelią tolimesniems susitarimams".

Kaip žinia, Tarybų Sąjunga per metų metus siūlė sulaikyti atominių ginklų bandymus, išgelbėti žmoniją nuo nuodais užterštoo oro, eiti žingsnis po žingsnio prie pilno nusiginklavimo. Taikos pasiūlymai rado plačiausį masių pritarimą visame pasaulyje, ką liudijo visa eilė įvykusių kongresų už taiką.

Pasaulyje yra tvirtas nusistatymas už taiką, už pašalinimą nesutikimų susitarimų keliu, nes Maskvos sutartį, kurią pagamino Anglija, Jungtinės Valstijos ir Tarybų Sąjunga, jau pasirašė 99 kitos valstybės, tai yra, ji jau tampa 102 valstybių sutartimi.

Vis negali įveikti Pietinio Vietnamo partizanų

Washingtonas. — Jungtinių Valstijų vyriausybė susirūpino, kad Pietų Vietnamo valdžia ir su JAV pagalba negali įveikti liaudies partizanus.

Prezidentas Kenedis pasiuntė į Pietų Vietnamą Gynybos sekretorių Robertą McNamarą ir visų militarinių jėgų pirmininką generolą M. D. Taylorį.

Pasiuntimas tokių aukštų JAV pareigūnų rodo, kad pranešimai iš Pietų Vietnamo yra teisingi, kad liaudies partizanai labai sutvirtėjo, ypatingai po to, kai reakcinė Ngo Dinh Diemo valdžia žiauriai ėmė pulti budistus ir studentus. Dabar partizanai valdo apie dešimt plotų, Mekongo upės slėnyje pusėtinai didelius, kur Diemo valdžios daliniai bijo pasirodyti.

Saigonas. — Čionai prie Jungtinių Valstijų militarinių jėgų barakų buvo mesta bomba. Pietų Vietname JAV turi apie 15,000 marininkų, lakūnų ir specialiai lavintų pėstininkų karui prieš partizanus.

Pnompengas. — Princas Narodom Sihanoukas, Kambodžos vyriausybės galva, sako, kad Jungtinės Valstijos jau pralaimėjo karą prieš Pietų Vietnamo partizanus. Jis sako, tas jau aišku, nes po trijų metų JAV didelės pagalbos Diemo valdžiai, ir dalyvavimo JAV lakūnų, karininkų, marininkų kare prieš partizanus, amerikiečiai tikslo nepasiekė.

Karas Angoloje prieš portugalus

Lisabonas. — Virš 60,000 Portugalijos karininkų ir karių puola Angolos liaudies kovotojus - partizanus. Jau seniai Angoloje eina žiaurus karas. Portugalų lėktuvai bombomis ir ugnimis degina vietos gyventojų namelius. Žūva seneliai, moterys ir vaikai.

Angola yra pietvakarų Afrikoje. Ji užima 481,350 kvadratinių mylių plotą ir turi 6,000,000 gyventojų-negrų. Baltųjų ten yra tik 120,000, kurie yra pavergę vietos gyventojus.

Šalis gamtiniai turtinga. Dabar Fordo ir General Motors kompanijos ten statosi fabrikus.

300 LAIVŲ APIPLAUKĖ APLINK SIBIRĄ

Maskva. — 1962 metais virš 300 laivų apiplaukė šiaurių puse Sibirą iš vakarų į rytus ir iš rytų į vakarus. Jų tarpe buvo ir 25 užsienio laivai.

Pirmiau Tarybų Sąjunga šio vandens kelio tvarkymui turėjo specialų komitetą, kuris vadinosi Šiaurės Jūrų Vandenų Komitetas. Dabar tuos reikalus tvarkys Jūrininkystės ministerija ir Oro biuras.

SPROGIME ŽUVO 18 ŽMONIŲ

Kaserta, Italija. — Įvyko sprogimas fabrike, kur yra gaminami žaisliniai sproginiai ("fireworks"). Nelaimėje užmušta 18 žmonių ir 12 sunkiai sužeista.

15,000 karių skris per Atlantą

Washingtonas. — Jungtinių Valstijų generolai įrodymui, kaip greitai galėtų pristatyti iš Amerikos į Europą militarines jėgas, tai spalio mėnesį lėktuvais nuneš į Europą Antrąją Šarvuotą diviziją su visais ginklais.

Iš Fort Hood, Texas, pakils 240 didelių militarinių transporto ir 116 mūšio lėktuvų ir nuneš į Vakarų Vokietiją 15,000 karių ir karininkų. Tai pirmas bus tokio skaičiaus jėgų permetimas per Atlanto vandenyną.

VĖL RUOŠIA JĖGAS UŽPUOLIMUI KUBOS

Jungtinės Tautos. — Čionai paaiškėjo, kad Nikaragvoje yra mokomi Kubos pabėgėliai ir kiti jos priešai militarinių veiksmų. Pabėgėlių vadai kalba, kad bus padarytas naujas įsiveržimas į Kubą. Tam žygiui nelabai pritaria Honduraso ir Costa Rikos vyriausybės.

Detroitas. — Sulaukus 72 metų amžiaus mirė Stefanė Kudelski - Januszewski, lenkų dienraščio leidėja.

Maskva. —Po 12-kos dienų vizito išskrido į Londoną Anglijos prekybos ministeris F. J. Erroll.

Bendras JAV ir TSRS erdvių užkariavimas

Dubrovnikas, Jugoslavija. — Čionai eina mokslininkų suvažiavimas. Jie sveikina prezidento Kenedžio pasiūlymą, kad Jungtinės Valstijos ir Tarybų Sąjunga bendrai dirbtų Mėnulio pasiekimui.

Mokslininkai užgyrė Tarybų Sąjungos pasiūlymą, kad žingsnis po žingsnio eiti prie generalinio nusiginklavimo. Atominių ginklų klausimas sunkiausiai sprendžiamas, tai jie sutinka, kad jis būtų paliktas spręsti vėliau, tik pradžioje reikia susitarti ir sudaryti laisvas teritorijas nuo atominių ginklų.

INDIJA ĮVEDĖ CENZŪRĄ

New Delhi. —Indija koncentruoja savo militarines jėgas prie Kinijos sienos. Karo ministras uždraudė spaudoje rašyti ir per radiją aiškinti apie armijos dalinių siuntimą, taipgi apie ginklus, gaunamus iš kitų šalių.

Jakarta. — Indonezijos vyriausybė pareiškė, kad Indonezijoje ji konfiskuos visas anglų įmones. Anglai ten turi naftos, gazolino, arbatos, kavos, palmių aliejaus įmonių ir net bankų.

TAI "POLITINIAI VAGYS"

Maskva. —Dienraštis "Izvestija" rašo apie vėlesnių laikų įvykusias vagystes Tarybų Sąjungos korespondentų butuose New Yorke. Dienraštis nurodo, kad tos vagystės atliktos politiniais sumetimais. Po to, kai buvo įsiveržę į "Izvestijos" korespondento Stanislavo Kondrašovo butą, tai už kelių dienų panašus įsiveržimas buvo ir į Aleksandro Družinino butą, kito TSRS korespondento.

KENEDIS APLANKYS DAUGELĮ MIESTŲ

Washingtonas. — Rugsėjo 24 d. prezidentas Kenedis išvyko į maršrutą, kuris truks veik visą savaitę. Jis aplankys apie 16 miestų. Sako, kad tai bus "nepolitinis" maršrutas.

JAV, NATO, Anglija ir "Polaris fleet"

Londonas. — Jungtinių Valstijų karo laivyno viršininkai siūlo NATO nariams, kad jie remtų perorganizavimą jūrinių laivynų, kurio pamatinė jėga būtų "Polaris fleet".

Jie sako, kad apie 50 JAV atominių submarinų, kurie šaudo atominėmis raketomis, ir apie 25 JAV karo laivai, šaudantys tokiomis raketomis, gali sudaryti pamatines NATO karo laivynų jėgas.

Anglijos admirolai nesutinka. Mat, tas reikštų, kad karo laivynų jėgos patektų išimtinai į Jungtinių Valstijų rankas, o Anglija būtų kaip ir nuginkluota.

IŠ VISO PASAULIO

Miami, Fla. —Karibų jūroje formuojasi penktasis šių metų uraganas Edith.

Kairas. — Lenkijos civiliniai lėktuvai skrajos du kartus per savaitę tarp Varšuvos ir Kairo.

Washingtonas. — Darbininkų unijų vadai ir fabrikantai išleido bendrą pareiškimą, kad darbuose nebus negrai diskriminuojami.

Pekinas. — Jungtinių Valstijų karo laivas vėl plaukiojo Kinijos vandenyse, ties Fukieno provincija. Tai jau buvo 259-tas pažeidimas Kinijos teisių.

New Delhi. — Po lietaus įvyko potvynis, kurio metu žuvo virš 100 žmonių.

Teheranas. — Irane žemių savininkai piktai priešinasi karaliaus (šeko) žemės reformai.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

Santo Domingo. — Militaristai nuvertė Dominikos prezidento J. D. Boscho valdžią. (Apie tai bus plačiau sekamame "L" numeryje).

Birminghamas, Ala. — Per 15 minučių rasistai metė dvi bombas į negrais apgyventus namus. Sugriovė 8 namus.

Washingtonas. — Jungtinės Valstijos suspendavo diplomatinius ryšius su Dominikos militarine valdžia.

Maskva. — Tarybų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos prezidiumas vienbalsiai užgyrė Maskvos sutartį.

Miami, Fla. — Ketvirtas šių metų uraganas "Debra" nepasiekė sausumos.

Washingtonas. — JAV Atstovų butas 271 balsu prieš 155 priėmė Kenedžio pasiūlytą bilių numušti įplaukų taksus.

Des Moines, Iowa. —Čionai atsirado princesa Mary Lee Davis ir jos meilužis John Paul Jones. Tėvai pataria dukrai apsivesti. Ji yra 15-kos metų amžiaus, Monako princo giminaitė.

Santiago, Čilė. — Čionai atskrido Jugoslavijos prezidentas Tito, jo žmona ir keli veikėjai. Čilėje jie bus penkias dienas.

Shreveport, La. — Policija buožėmis ir dujų bombomis išvaikė negrų eiseną, kuri buvo suruošta atminčiai keturių negrų mergaičių, kurios Birminghame žuvo nuo baltųjų bombos.

LAISVE

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK 17, N. Y.

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911 — ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year, ...	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Už taiką

TARYBŲ SĄJUNGOS užsienio reikalų ministras A. Gromyko sakė kalbą Jungt. Tautų 18-ojoje asamblėjoje vieną dieną, o prezidentas Kenedis—kitą dieną. Abudu kalbėtojai, aišku, atstovavo pačias didžiausias ir tvirčiausias pasaulyje šalis. Bet pirmasis kalbėjo socialistinės valstybės vardu, o antrasis—kapitalistinės.

Ir pasaulis abiejų kalbų nekantriai laukė, nes tai, ką pasakė Gromyko ir Kenedis, buvo svarbiausia, kadangi jų kalbų tonu vadovausis visų kitų valstybių atstovai asamblėjoje.

Ir būdinga tai, kad tiek Gromyko, tiek Kenedis savo pasisakymuose pačiais svarbiausiais dalykais supuolė. Ir vienas ir kitas pabrėžė, kad šiandien tarptautinė padėtis geresnė, palankesnė taikos reikalui negu ji buvo prieš metus arba dvejus. Tarptautinė įtampa truputėlį laisvesnė, atveržta. **Maskvos sutartis—pirmas žingsnis prie tos įtampos atleidimo.**

Gromyko siūlė, kad būtų eita prie tolesnių susitarimų. Jis siūlė, kad būtų (sekamais metais) pradėta rimtai svarstyti ginklavimosi sumažinimo klausimas. Jis siūlė visą eilę dalykų, vis bylojančių apie taikos sutvirtinimą.

— 0 —

PREZIDENTAS KENEDIS savo kalboje niekur neišstojo prieš Gromyko siūlymus. Bet pats prezidentas pasiūlė naują dalyką, kuris labai nepatinka daugeliui amerikinių politikierių.

Prezidentas Kenedis siūlė, kad **Jungtinės Valstijos išvien su Tarybų Sąjunga ruoštų kelionę į Mėnulį.** Tai naujas sumanymas, kuriam daugelis amerikinių kietakakčių labai priešingi.

Mes nežinome, kaip į šį prezidento pasiūlymą atsižvelgs Tarybų Sąjungos vyriausybė, bet mums atrodo, jog tai labai geras sumanymas. Be kitko, jis pasitarnautų taikos reikalui, jis suartintų abidvi šalis glaudesniam moksliniam darbui. Bendra kelionė į Mėnulį abiem šalim sumažintų išlaidas.

Turime atsiminti, kad tik šiais metais JAV vyriausybė paskyrė arti šešius bilijonus dolerių ruošimuisi kelionei į Mėnulį. Kitais metais bus išleista dar daugiau.

Jeigu abidvi šalys bendrai ruoštųsi Mėnuliui užkariauti, mums rodosi, išlaidos būtų mažesnės, nes, be kitko, nereikėtų lenktyniauti, skubėti.

Bendrai, mums atrodo, kad pilti dideles pinigų sumas ruošimuisi kelionei į Mėnulį, yra klaida. Geriau tuos pinigus sunaudoti žmonių būviui pagerinti Žemėje. Mėnulis juk nepabėgs, o mokslininkai skelbia, kad ir jį pasiekus, žmogus nieko "apčiuopiamo" nelaimės. Aišku, tuomi mes nemažiname paties ruošiamo į Mėnulį žygio vaidmens. Pasiekimas Mėnulio, pasiekimas planetų pasitarnautų mokslui, praplėstų žmogaus žinią ir viziją, padėtų jam kovoti už geresnį būvį Žemėje.

Smagu, kad tokioje atmosferoje prasidėjo Jungt. Tautų 18-oji asamblėja!

— 0 —

JAV SENATAS užgyrė Maskvos sutartį —kitas labai svarbus mūsų gyvenime dalykas. Nežiūrint taikos priešų zaunijimų, nežiūrint ultradešiniųjų puolimų ir visokių sapaliojimų, daugiau kaip du trečdaliai senatorių pasisakė už sutartį!

Tuo pačiu kartu labai nesmagu, kad Kinijos Liaudies Respublika atsisako po sutartimi pasirašyti, kad jos vadovai atsistojo JAV karo troškėjų pusėn.

Benjamin J. Davis

ŠIŲ METŲ RUGSĖJO 8 DIENĄ sukako 60 metų įžymiajam JAV darbininkų klases veikėjui Benjaminui J. Davisui.

Benjamin J. Davis—negrų tautos sūnus. Jis—baigęs aukštuosius mokslus vyras, advokatas, bet visą savo subrendusį gyvenimą atidavęs darbininkų judėjimui ir kovai už negrų teises. Benjamin J. Davis—komunistų vadovas; eilę metų jis buvo kalintas dėl nusižengimo Smitho įstatymui. Ir šiandien jis laukia teismo dėl to, kad nesiregistravo (pagal McCarrano įstatymą) kaip komunistas.

Benjamin J. Davis yra buvęs Niujorko miesto tarybos narys; jis puikus kalbėtojas, publicistas, principo žmogus.

Jubiliatą sveikino ne tik JAV veikėjai, darbininkai, —jis gavo sveikinimų ir iš kitų šalių: Tarybų Sąjungos, Prancūzijos, Italijos, Vengrijos, Rumunijos, Australijos, Kanados.

Amerikos liaudis tikrai gali didžiuotis tokiais vyrais, kaip Benjamin J. Davis.

"Laisvės" vajus, draugės ir draugai skaitytojai, prasidės su spalio 1 diena.

Bandykime, darykime viską, kad šiemetinis vajus būtų pranašesnis už praėjusių metų vajų.

Tai padarysime, jei visi stosime į darbą.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

IŠRADĖJŲ SUVAŽIAVIMAS VILNIUJE

Š. m. rugsėjo 17 d. Vilniuje įvyko pirmasis Lietuvos išradėjų ir racionalizatorių suvažiavimas. Kas gi tie išradėjai? Tai daugiausia darbininkai bei inžinieriai, dirbą fabrikuose bei kitose darbo įmonėse, kur jie išranda naujas priemones, pagerinimus, patobulinimus, kad mašinos būtų tobulesnės, kad jos daugiau ir geriau gamintų produktų.

LKP Centro Komitetas, sveikindamas suvažiavusius, be kitko, tarė:

Septynmečio metais išradėjų ir racionalizatorių skaičius respublikoje padidėjo daugiau kaip dvigubai ir sudaro apie 22 tūkstančius. Nuo septynmečio pradžios į respublikos liaudies ūkį įdiegta daugiau kaip 93 tūkstančiai racionalizacinių pasiūlymų, kurių bendras ekonominis efektas viršija 58 milijonus rublių.

Tai nuostabiai daug išradėjų, racionalizatorių, novatorių, tobulintojų! Vilniaus "Tiesoje" (š. m. rugs. 18 d.) Ch. Levino fotonuotraukoje matome suvažiavimo dalyvius: **tai vis daugiausia jauni vyrai ir moterys!**

Aišku, kiekvienas išradėjas bei novatorius, pritaikęs kokį nors savo išradimą prie mašinos bei darbo sistemos, gauna ne tik vieną pagyrimą, o ir finansišką atlyginimą už savo išradimą. Kitaip ir būti negali.

Ir kuo daugiau ir vis geresnių išradėjų ir racionalizatorių atsiras, tuo labiau tobulės Lietuvos technika ir pramonė, tuo bus daugiau pagaminta produktų, ir, aišku, sparčiau žmonių gyvenimas vis gerės ir gerės.

Tarybų Lietuvos išradėjai ir racionalizatoriai turi savo draugiją, kurios pirmininkė — A. Bielinskienė. Ji padarė suvažiavimui ir ataskaitinį pranešimą.

DOLORES IBARURI SMERKIA KINUS KOMUNISTUS

Įžymioji Ispanijos liaudies dukra ir kovotoja, **Dolores Ibaruri,** Ispanijos Komunistų partijos pirmininkė, — parašė Maskvos "Pravdoje" straipsnį apie Kinijos komunistų nūdieninę žalingą politiką. Dolores Ibaruri, reikia priminti, smerkia tą politiką kaip žalingą visam tarptautiniam darbininkų judėjimui.

Kovotojos-veikėjos faktai labai įdomūs, tad mes čia paduosime kai kurias iš jos straipsnio ištraukas (vertimas į lietuvių kalbą — Eltos). D. Ibaruri rašo:

Aiškiai priešiška Kinijos vadovų pozicija dėl Maskvos sutarties, kuri su džiaugsmu sutikta visame pasaulyje kaip reali taikos jėgų pergalė ir kaip svarbus žingsnis į naujus susitarimus, siekiant visuotinio nusiginklavimo, yra ne tik stambi politinė Pekino klaida.

Tai aiškiai įrodo, kaip toli Kinijos vadovai yra nuo visų šalių, jų tarpe ir Kinijos, liaudies masių jausmų ir lūkesčių ir kokiu mastu jie savo demagoginiuose prasimanymuose atšlijo nuo socialistinio humanizmo.

Tai dar viena neigimų, niekinamų išpuolių ir priešiškų aktų grandinės grandis. Prieš keletą metų jų įvairiomis dingstimis griebėsi Pekino veikėjai prieš Tarybų Sąjungą ir prieš komunistinį judėjimą, kuris atmeta kinų samprotavimų ribotumą ir šektantišką dvasią.

Dėl asmenybės kulto

Kalbėdami apie neseną praeitį, Kinijos vadovai savo kaltinimuose prieš Tarybų Sąjungos Komunistų partiją svarbiausiu dalyku laiko tai, kad TSKP iškėlė aikštėn asmenybės kultą, kas, kaip teigia Kinijos vadovai, smogė triuškinantį smūgį komunistiniam judėjimui.

Kaipgi tada galima paaiškinti, kad nuo 1956 metų daugumoje šalių sustiprėjo komunistų partijos ir padidėjo jų įtaka masėms?

Vadovavimo metodai, kurie būdingi asmenybės kultui ir kurie, galimas daiktas, dėl demokratizmo stokos dar paplitę Kinijoje, stabdė komunistų partijų vystymąsi, žlugdė komunistų iniciatyvą, nes jie bijodavo padaryti klaidą, o vadovaujantis aparatas, neturėdamas patarimų, minčių ir pasiūlymų iš eilinių draugų, kurie gal ne visi skaitė "Kapitalą," bet žinojo darbo žmonių gyvenimą bei poreikius, sustingdavo ir susirgdavo politine ateroskleroze.

Demaskavus ir likvidavus šiuos metodus, dėl kurių buvo šiurkščiai pažeidžiamos socialistinio humanizmo normos, sustiprėjo komunistų partijos, jos išsivadavo nuo eilės politinių pančių, virtusių įpročiu, ir pasidarė lankstesnės, leniniškesnės, internacionališkesnės, nes tapo nacionališkesnės. Nors Kinijos vadovai mano kitaip, bet **TSKP XX suvažiavimas raudona gija praėjo per kiekvienos partijos, viso pasaulio komunistinio judėjimo gyvenimą.**

Dėl taikaus sambūvio politikos

Kinai komunistai išstojo prieš taikaus sambūvio politiką, ir dar aštriau prieš Maskvos sutartį. Dolores Ibaruri primena jiems, kad ir patys kinai komunistai kadaise darė taikaus sambūvio sutartis. Tai buvo susitarimai su Čiang Kai-šeku, kuomet Japonija vedė karą prieš Kiniją.

Ibaruri toliau rašo:

Gindami sambūvio politiką, mes nesiekiame pakeisti imperializmo pobūdį, kaip ir nesiekiame atsisakyti nuo klasių kovos ir nuo revoliucijos — reiškinių, kurie, iš kitos pusės, visai neprikląuso nuo mūsų valios, nes dėl kapitalistinės visuomenės pobūdžio neišvengiamai kyla kova ir revoliucija.

Jeigu būtų tik vienas vienintelis socialinis režimas, kapitalistinis, kaip kad buvo iki 1917 metų, dienotvarkėje būtų ne sambūvio, o tiesiog gyvenimo klausimas, kovos prieš imperialistinį karą, kovos už šio karo peraugimą į revoliuciją kiekvienoje atskirai paimtoje šalyje klausimas, kaip pirmais socialistinių idėjų plitimo metais, kai tatai buvo viena iš klasių kovos formų.

Kai yra dvi antagonistinės socialinės sistemos, kurios turi bauginančią griaunamą jėgą, kai pmūsų laikais, yra tiktai du keliai: **arba taikus sambūvis, arba termobranduolinis karas ir savitarpinis sunaikinimas.**

Jeigu klausimas iškeliamas šitaip, be gudrių manevrų, turinčių tikslą išvengti konkretaus atsakymo į klausimą, kuris kasdien iškyla milijonams viso pasaulio vyrų ir moterų, tai kokį sprendimą mes turime priimti?

Sunaikinimo ar taikos keliu?..

Ar žengti sunaikinimo keliu, kuriame žus šimtai milijonų žmonių ir bus sunaikinta visa tai, ką sukūrė žmogaus genijus ir darbas per tūkstančius metų, arba žengti taikaus sambūvio keliu, t. y. vykstant nuolatinei kovai tarp kapitalizmo, kuris istoriškai išgyvendino save ir kasdien praranda savo pozicijas, ir socializmo, kuris auga, vystosi, pakeičia jėgų santykį tarptautinėje arenoje ir priverčia kapitalizmą palikti vieną poziciją po kitos, socialistiniam pasauliui sparčiai žengiant į priekį?

Mes, komunistai, pasirinkome taikaus sambūvio kelią. Ir visai ne todėl, kad, kaip sako kinai, mes esame seno socialdemokratinio stiliaus pacifistai, to stiliaus, kurį taip teisingai ir griežtai pasmerkė Leninas, ne todėl, kad mes atsisakome nuo klasių kovos, kuri kasdien įgyja naujas formas ir naujš užmojį, o todėl, kad **mes, komunistai, kovojame gyvenimo vardan, o ne mirties vardan, nors mes nesigailime nei kraujo, nei gyvybės ir ryžtamės aukoms, kai to reikalauja kova už demokratiją ir socializmą...**

Gal jie nori — tai siaubinga netgi spėlioti — dviejų didžiųjų valstybių — Jungtinių Amerikos Valstijų ir Tarybų Sąjungos, — turinčių galingiausią griaunamą ginklą, branduolinio susidūrimo, dėl kurio būtų sunaikinti abiejų šalių gamybiniai pajėgumai ir gyventojai, tam, kad kinai, kuriems pavyks išlikti po branduolinės katastrofos naujame Janane, pavirstų būsimojo griuvėsių pasaulio arbitrais?

Kad ir kokie baisingi bebūtų šie spėliojimai, nuo jų negalima visiškai atsisakyti dėl beprotiškos pozicijos, kurią užėmė Kinijos Komunistų partija, kas pasireiškė nepakenčiamu kišimusi tiek į Tarybų Sąjungos vidaus ir užsienio politiką, tiek ir į politiką, kurią vykdo komunistų partijos, besivadovaujančios savo veikloje Maskvos 1957 ir 1960 m. pareiškimais.

Kaį dėl mūsų, Ispanijos komunistų, turinčių ilgą ir kankinamą patyrimą dėl sektantiškumo padarinių besivystant komunistų partijoms, mes priklausome prie grupės partijų, kurios, svarstant Maskvos 1960 metų pasitarimo nutarimus, reikalavo, kad sektantiškumas būtų laikomas vienu iš didžiausių pavojų pasaulinam komunistiniam judėjimui.

Mes tai padarėme ne tiek dėl to, kad patys tatai patyrėme, kiek dėl to, kad jau anuomet Kinijos delegatų požiūrių siaurumas mums parodė, koks rimtas pavojus ateina iš Pekino.

Kaip atsirado pavardės

Kol mažai buvo žmonių, tai nebuvo ir vardų. Krikščioniški vardai atsirado su krikščionybe, tautiški pirmiau.

Yra davinių, kad žmogui prie vardo pradėjo jungti pavardę dar senojoje Graikijoje, bet stoka faktų. Romos imperijoje tas jau prigijo. Krikščionys priešinosi, nes jie norėjo vadintis tik krikšto vardu. Romoje pavardes darė iš tėvų vardo, o paskui tas persimetė ir į kitas šalis.

Tą galime rasti ir pas lietuvius: Petraičius —Petrų vaikus, Jonaičius—Jonų, Adomaičius—Adomų, Laurynaičius—Laurynų ir t.t.

Tarp anglų: Johnson, reiškia Jono sūnų, Peterson —Petro sūnų.

Baudžiavos gadynėje ponai savo valdiniams duodavo pavardes, kurios dažnai ir prigijo: Kupriai, Juodžiai, Rudžiai, Žiliai, Kiauliniai, Avižiniai, Kurpiai, Didžiuliai, Ruginiai, Kavoliai, Katinai, Žvirbliai, Vilkai, Lapės ir kitos pavardės, atsiradę arba nuo tų žmonių išvaizdos, arba jų užsiėmimo.

APIE SAULĖS UŽTEMIMUS

Saulės užtemimai įvyksta todėl, kad aplinkui Žemę besisukdamas Mėnulis atsistoja tarp Saulės ir Žemės. Reiškia, jis ant tam tikro Žemės ploto nepraleidžia Saulės šviesos.

Mokslas tą pilniausiai įrodė. Todėl pirm užtemimo nusako kada jis prasidės, kurioje Žemės vietoje bus pilnas, o kurioje tik dalinas, ir kada pasibaigs. Bet fanatikai vis vien bijosi. Metu pereitojo Saulės užtemimo Jungtinėse Valstijose apie 400 tokių apalpo.

Tame pat Žemės ruožte kitas pilnas Saulės užtemimas pasikartoja jau tik už 360 metų.

Apie ledynus (glacerius)

Prieš milijoną metų mūsų Žemė buvo padengta ledu, buvo ledų gadynė. Atskiros jos vietos ir prieš porą desėtkų tūkstančių metų buvo ledų padengtos, taip ir dalis Šiaurinės Amerikos prieš 12,000 metų. Lietuvoje buvo net trys ledų gadynės.

O ir dabar pasaulyje yra apie 1,200 ledynų. Žinoma, daugiausiai ledų yra Antarktikoje, Žemės Pietinio ašigalio srityje, kur jų yra net po 12,000 pėdų storio.

Daug ledų yra Greenlandijoje ir Žemės Šiaurės ašigalio srityje. Mažesni ledynai yra Pamiro, Pirinėjų, Kaukazo, Alpių, Karpatų, Alaskos ir laugelyje kitų kalnynų. Yra ledynų, kurie po 50 mylių ilgio ir 25 mylias pločio šliaužia nuo kalnų ir nuvirsta į jūras ar pakalnes. Jeigu visi ledynai ištirptų, tai didjūrių vanduo pakiltų dar 200 pėdų ir mūsų Žemėje nedaug beliktų sausumos.

GYVAČIŲ LENKTYNĖS

Būna įvairių prisirišimų: vieni myli šunis, antri—katės, treti — kanarėles. Indijos Bombėjos valstijos Širalo gyvenvietės gyventojai bevelija laikyti kobras.

Kartą per metus gyvačių mėgėjai susirenka tradicinėje šventėje. Įdomiausia šios šventės dalis — gyvačių bėgimas. Starte sustatomi ąsočiai su kobromis. Pagal teisėjo signalą nuodingosios varžybų dalyvės iššliaužia iš ąsočių, ir, klausydamos šeimininko lazdelės, "prabėga" nustatytą distanciją, apsisuka ir grįžta atgal į ąsočius,

Kobros beveik niekada nekanda savo šeimininkų. Tačiau svetimam žmogui prieiti prie kobros pavojinga.

Mikromegas

Žiūrint pro mano akinius

Lietuvos draugai ir priešai

Mūsų "veiksniai," kurie nori atsteigti "laisvą" smetoninę Lietuvą, kad turčiai galėtų atgauti savo prarastus dvarus ir palocius, vaidina didelius Lietuvos "patriotus," nors patys žiūri tik, kad daugiau susikrovus kapitalo, kad greičiau praturtėjus.

Tokią "vaduotojų" apgaulę jaučia net toliau numatantieji, sąžiningesni jų draugai bei sandarbininkai Kai kurie drąsesnieji tai sako atvirai, kiti gi tik špygą kišenėje rodo.

Vienas tokių atviresnių veikėjų. p. G. Galva, Kanados katalikų savaitraštyje "Tėviškės žiburiai" ima nagan "vaduotojus," kurie niekina dabartinę Lietuvą ir mano esą "žemės druska," dedasi viską žiną. G. Galva tokiems sako: "Mes neturėtume pamiršti, kad svetimose pakelėse išsklaidyti, visuotiniai nesusiorientavę, pamažu imsime silpti, nuslysime nuo esminių tikslų ir išnyksime tepalikę išorinius ženklus, kuriuos nutrins svetimieji."

Tikra tiesa.

Aišku, jog p. Galva sutinka su "vaduotojų" "esminiais tikslais," tik jam nepriimtinos jų siekimo priemonės.

Šiuo reikalu visai teisingai pasisako "Vienybės" bendradarbis Girnakalis, kuris to laikraščio nr. 32 savo straipsnyje "Iš kairės ir dešinės" sako:

"Tokie žodžiai, lyg ir disonansu skamba šiuo metu, kai 'tautos vienybė' akcentuojama PLB (Pasaulio Lietuvių Bendruomenės — M.) seimais ir Šiluvos koplyčiomis. Bet ar šie ir kiti šiems panašūs tautos ateičiai 'nepaprastai reikšmingi' darbai iš tiesų ar jie nėra mirties pranašysčių teisingumo konkretūs įrodymai?"

Šiluvos koplyčią Amerikos lietuviai kunigai stengiasi įruošti vienoje Washingtono bažnyčioje. Tasai "malonumas" tikintiesiems atsieisiąs suvirš $300,-000. Kiek tų dolerių prisvils ruošėjų delnuose—niekas nesužinos!

Lietuviai katalikai visuomet nori savo žingsnius atžymėti kokiais nors paminklais. Apie tai p. Girnakalis, jau minėtame straipsnyje, sako:

"Svetimuose kraštuose kuklios apimties paminklų lietuviai jau bandė statyti. Čia ryškiu pavyzdžiu galėtų būti kryžius Augsburge, Vokietijoje. Laiko ir vietos atžvilgiu lokalinis statinys Augsburge buvo labai reikšmingas. Dabar jau tik gaila, kad Augsburgo kryžius ne tik šimto, bet ir dvidešimties metų dar neturi, o jau tenka abejoti: ar dar jis ten tebestovi?"

Toliau vystydamas savo mintis straipsnio autorius sako:

"Grįžtant prie Šiluvos koplyčios, tenka pastebėti, kad dabar yra galimybė klausti:

—Ar verta tai daryti?

Kada nors ateity, gal mes ir nesulauksim, reikia manyti, bus klausiama:

—Ar buvo verta tai daryti?"

Atrodo, jog atsakymas tegalės būti tik neigiamas!

Jau ir dabar daug kas siūlo pakeisti koplyčios vardą iš menkai žinomos Šiluvos į garsesnį ir pelningesnį Vilniaus Aušros Vartų substitutą.

Pranciškonų "Darbininkas" skelbia, jog lietuvių komitetas, kurį sudaro daugiausia klerikalai, gavęs iš Pasaulinės Parodos (kuri įvyks sekamais metais Niujorke), leidimą "pastatyti kryžių, kuris paliks ir po parodos naujai padarytame parke."

Atrodo, jog Amerikos lietuviams atstovauti klerikalai pasirinko ne kokį kultūrinį simbolį, bet žudymo įrankį—kryžių!

Lietuva šioje parodoje nebus atstovauta, ji savo paviljono neturės, nes Tarybų Sąjunga joje nedalyvauja.

Ahmedas Ben Bela---pirmasis laisvojo Alžyro prezidentas

ALŽYRAS, rugs. 16. d.—Ahmedas Ben Bela išrinktas pirmuoju Alžyro demokratinės respublikos prezidentu.

Iš oficialių sluoksnių gautais negalutiniais duomenimis, penkiolikoje Alžyro respublikos departamentų balsavime dalyvavo 5,570,001 žmogus. Didžioji dauguma — 5,548,704 žmonės, tai yra vidutiniškai 99.62%, balsavo už tai, kad Ben Bela būtų išrinktas prezidentu. Kai kuriuose departamentuose, kaip, pavyzdžiui, Batnos ir Mostagnnemo, balsavusių už Ben Belos kandidatūrą rinkėjų procentas pasiekė 99.98.

Ahmedas Ben Bela gimė 1919 metų gruodžio mėnesį nedideliame Marnijos miestelyje vakariniame Alžyre smulkaus pirklio šeimoje. Tarnaudamas prancūzų armijoj, seržantas Ben Bela narsiai grūmėsi su fašistiniais agresoriais, gavo kelis kovinius apdovanojimus. Kaip prisimena jo draugai, jaunąjį alžyrietį labai piktino musulmonų diskriminavimas prancūzų armijoj. Galutinai sustiprino Ben Belos pasiryžimą kovoti už Alžyro nepriklausomybę žiaurus kolonizatorių susidorojimas su liaudies sukilimu Alžyre 1945 metais. Po demobilizavimo Ben Bela grįžta į gimtąjį miestelį, įsijungia į politinę veiklą, išrenkamas Marnijos mero pavaduotoju.

Kovų sūkuryje

Matydamas, kad senosios politinės partijos linkusios siekti nepriklausomybės "įstatymo keliu," kitaip tariant, beveik krypo bendradarbiavimo su kolonizatoriais pusėn, Ben Bela su bendraminčiais organizuoja pusiau karinę slaptą organizaciją. 1949 metais jis pradeda vadovauti šiai organizacijai, kurios pagrindinis tikslas — paruošti ginkluotą sukilimą. Po vienos operacijos Orane (Ben Belos vadovaujama grupė užpuolė centrinį miesto paštą — ginklams pirkti buvo reikalingi pinigai) prancūzų policijai pavyko sučiupti Ben Belą. Bet — neilgam, kaliniui pasiseka pabėgti.

Būdamas emigracijoj Kaire, Ben Bela toliau ruošia sukilimą — rūpinasi ginklais, pinigais, dokumentais, organizuoja slaptų susitikimų punktus, savo optimizmu, tikėjimu pergale įkvepia kovai kitus. Ben Bela įeina į "Devynių komitetą," kuris nutaria, priešingai nesiryžtančių nuomonei pradėti sukilimą.

Bendras frontas

Lemiamosios alžyriečių kovos prieš prancūziškuosius kolonizatorius ugnis įsižiebė 1954 metų lapkričio pirmąją. Tą pačią dieną paskelbiamas Liaudies išsivadavimo fronto įkūrimas Ben Bela — vienas LIF lyderių — vadovauja Nacionalinei išsivadavimo armijai, kuri apjungė visas kovines grupes Alžyre.

1956 metais Ben Bela vėl atsidūrė kolonizatorių nagose. Šįkart jis saugomas daug stropiau. 1958 metais Ben Bela už akių išrenkamas Laikinosios Alžyro respublikos vyriausybės premjero pavaduotoju, o 1959 metais paskiriamas vadovauti delegacijai deryboms su Prancūzijos vyriausybe. Kada buvo pasirašyta Eviano susitarimai, jų vienas punktas įpareigojo Prancūziją nedelsiant išleisti Ben Belą ir jo draugus.

Sunkūs buvo pirmieji nepriklausomo Alžyro mėnesiai — badas, nedarbas, suirutė, sabotažas, OAS veikla. Prie viso to dar prisidėjo pačių Alžyro revoliucijos vadovų nesutarimai, tarpusavio kova.

Kartu su ištikimais revoliucijai kariškiais Ben Bela liepos pabaigoj įkuria LIF Politbiurą, kuris skelbia perimąs krašto likimą į savo rankas, nors egzistuoja ir vyriausybė. Kai neramumai aprimsta, numatoma nauja atidėtų rinkimų data. Bet naujajame rinkiminiame sąraše jau nebeliko daugelio buržuazijos atstovų pavardžių, nes po pergalės Alžyro buržuazija norėjo pasiglemžti valstiečių ir darbininkų pergalės vaisius. Pirmasis Nacionalinis susirinkimas A. B. Belą išrenka Alžyro demokratinės liaudies respublikos vyriausybės vadovu.

Naujos atsakomybės

Reikėjo kurti naująjį Alžyrą, vykdyti užsibrėžtus planus. Bet įgyvendinti numatytas radikalias reformas trukdo Eviano susitarimai, kuriuos Ben Bela kritikavo tik išėjęs iš kalėjimo. Reformoms priešinasi ir buržuazija. Tačiau masių palaikoma Ben Belos vyriausybė ėmė veikti. Buvo pradėtos derybos su Prancūzija dėl kai kurių Eviano susitarimų peržiūrėjimo, nacionalizuotos prancūzų paliktos arba ne visiškai išnaudojamos įmonės ir žemės. Nacionalizuotos įmonės ir fermos vadinamaisiais kovo dekretais perduotos darbininkų savivaldos komitetų kontrolėn. Numatytos ir tolesnės plačios priemonės.

Kalbėdamas prieš savaitę, Ben Bela pabrėžė: "Mes nepriklausomybę suprantame taip — visi nacionaliniai turtai turi būti perduoti į darbininkų, valstiečių ir prieš akinės inteligentijos rankas." Tokiai politikai negali nesipriešinti Alžyro buržuazija. Ben Belai taip pat tenka kovoti ir su savo buvusiais bendražygiais, nes kai kurie jų laiko vyriausybės priemones nepakankomomis.

Tiesa, ne visada Ben Beos politika buvo nuosekli. Jis nuolat kalba apie socializmo statybą, bet uždraudė Alžyro kompartiją, nors, reikia pabrėžti, komunistai Alžyre nėra persekiojami, taip sakysim, yra Egipte. Komunistai kritikuoja atskirus vyriausybės nutarimus, bet remia Ben Belą, nes jo politikos kryptis reiškia, kad Alžyras iš esmės vystosi nekapitalistiniu keliu.

Pagal naująją konstituciją, prezidentas turi labai plačius įgaliojimus. Jis renkamas penkeriems metams ir yra kartu valstybės ir vyriausybės vadovas. Tai padės Ben Belai įgyvendinti plačius naujojo Alžyro planus ir pirmiausia žemės reformą, kurios nuostatai dabar ruošiami.

Č. Juršėnas

MONTREAL, CANADA

Reikalauja Važiuotės pataisymo

Čia tik atsibuvusi Kvebeko provincijos savivaldybinės unijos konvencija, tarp kitko priėmė rezoliuciją, reikalaujančią pakeisti provincijos važiuotės akto tą punktą, kuriuo automobiliui draudžiama prieš raudoną lempą sukti į dešinę. Rezoliucija sako, kad į dešinę sukant ant raudonos lempos jokio pavojaus nesudaro, o tas daug pagreitintų važiuotę. Tuo laiku, auto mašinų vairuotojams, sako, daug palengvintų dar ir tas, kad kitose provincijose, ypatingai Ontario, jau ir dabar galima sukti į dešinę.

Didelė Persarga

Paprastai jau seniai viešųjų institucijų laikas nuo laiko duodama persarga auto vairuotojams, kad neimtų ant kelio nežinomų žmonių pavėžėti (hitchhikers). Deja, ne visi į tai kreipia domės. Ir štai, vienas La-Salle gyventojas, Jams W. Dyer, 2 m. amžiaus, rugsėjo 18 d., apie 2 val. naktį, paėmė tokį "pakeleivį," kuris, kiek pavažiavus, liepė sustoti ir tuo tarpu išėmęs brauningą suvarė jam keturias kulkas ir išmetęs jį ant šaligatvio, jo automobiliu pasruko.

Gerai, kad policija Dyerį tuojau užtiko. Nuvežus į ligoninę ir padarius ant greitųjų operaciją, manoma, jo gyvybė bus išgelbėta. Bet banditas, šiuos žodžius rašant, dar nesurastas.

Gazolino pardavėjai "skundžiasi"

Kvebeko provincijoje turbūt brangiau negu kur kitur automobilių užlaikyti ir juo važinėti. Čia vien tik registracijos leidimas kainuoja nuo $25 iki $35 į metus. Paskiau gazolinas su taiksais, čia, ypatingai Montrealo mieste, irgi daug brangesnis. Visai neseniai per du kartu pakėlus kainą, dabar čia kainuoja apie 41.3 c. už galioną. O geresnysis, "premium" gazolinas kainuoja 5 c. daugiau.

Bet gazolino pardavėjai (gas station dealers), sako, gazolinas smarkiai valdžios aptaksuotas, o prie to, kompanijos taip pat smarkiai plėšia aukštas kainas ir pardavėjams telieka tik 6 c. ar 6.5 už galioną. Kompanijos jiems tik nudažo stotis ir apmoka už žemę taksus. Kitas visas išlaidas jie patys turi pasidengti. Todėl, sako, didelė jų dauguma labai sunkiai verčiasi, o kiti ir visai turi užsidaryti.

Svečiavimasis

Rapolas Karalevičius, Bedford, Que., kuriam laikui buvo nuvažiavęs į New Yorką, pas savo gimines pasisvečiuoti. Grįžo namon linksmas, deja, jo nelaimei, tik grįžęs, sakoma, gavo telefoną, kad Čikagoje mirė jo sesutė ir, rodos, vieninteliė, kurią jis turėjo. Nuoširdžiausia Rapolui užuojauta.

Pas E. Macevičienę buvo atvažiavusi jos sesutė su šeimyna iš Jungtinių Amerikos Valstijų čia pas ją pasisvečiuoti.

Vl. Kavalas su žmona, veik visą vasarą išbuvę pas savo dukterį Jungtinėse Amerikos Valstijose, dabar jau sugrįžo atgal į namus.

Pagerbta būsimoji motina

Helen Gendron (Mockevičiūtė) laukiasi šeimos padidėjimo. Ta proga, kad pagerbti būsimąją motiną, jos draugės rugsėjo 14 d., jau buvo surengusios "Baby shower" parę.

Serga

Jonas Čeponis, kaip žinia, praėjusį pavasarį buvo sunkiai susirgęs ir ilgai išbuvo ligoninėje. Grįžo namon ir jau buvo pusėtinai sveikatą atgavęs. Tačiau jį ir vėl nelaimė ištiko. Gavo aklosios žarnos (appendix) uždegimą. Vėl paguldytas ligoninėje ir vėl aplaikė operaciją. Rašant gauta žinia, kad nors dar tik po operacijos ,bet jaučiasi gerai. Ligonis randasi vėl toje pačioje Royal Edward Laurentian ligoninėje.

Izidorius Janušas, nors amžium jau ne jaunas žmogus, bet lig šiolei buvęs sveikas ir tvirtas, dabar susirgo ir randasi Royal Victoria ligoninėje.

Petrė Kisielienė paskutiniu laiku pradėjo nesijausti gerai. Su gydytojo priežiūra gydosi namie.

Linkiu visiems ligoniams laimingai pasveikti. **J.**

PRIEŠ PASALINGĄ UŽPUOLIMĄ

Londonas. — Anglijos valdininkai remia iškeltą pasiūlymą, kad strateginėse vietose būtų pastatyti sargai iš abiejų pusių, užtikrinimui, kad nebūtų padarytas pasalingas užpuolimas. Sargai turėtų būti NATO ir Varšuvos apsigynimo sąjungos šalyse.

LIETUVOS MOKSLININKAS KELIONĖJE

Į Tarptautinę sveikatos apsaugos organizaciją, kuri yra įsikūrusi Ženevoje prie Suvienytų Nacijų Organizacijos, Tarybų Sąjunga trims mėnesiams pasiuntė žinomą mokslininką kaunietį Medicinos instituto rektorių profesorių **Zigmą Januškevičių.**

Jis kaip ekspertas konsultantas lankysis Europos, Azijos, Afrikos šalyse, domėsis studentų moksline veikla, jų darbais.

Prof. Januškevičius iš šios ilgos išvykos sugrįš gruodžio mėnesį.

Fotonuotraukoje matome mokslininką prof. Zigmą Januškevičių š. m. birželio mėn. Kaune, kai jį aplankė Kauno klinikose Ieva Mizarienė.

Lowell, Mass.

Mirė kunigas Skilandis

Mirė lietuvių Šv. Juozapo parapijos kunigas Jonas Skilandis. Buvo dar tik 59 metų amžiaus. Lowellyje kunigavo per 15 metų. Buvo gimęs 1904 metais So. Bostone.

Vyksime į banketą

Sekmadienį, spalio 6 d., Maple Parke, Methuen, ivyks spaudos paramai banketas. Iš mūsų miesto pažangūs lietuviai ruošiasi vykti į banketą, nes spaudai parama labai reikalinga. Važiuokime kuo skaitlingiausiai.

Kitos naujienos

"Laisvės" skaitytojas B. Mikulis turėjo sunkia operaciją ant vidurių. Dabar jau yra namie ir laipsniškai sveikata taisosi. Jis gyvena No. Chelmsford, Mass.

Tai "Laisvės" vajus už naujus skaitytojus ir atnaujinimą prenumeratų seniems prasidės su spalio 1 diena. Visu pareiga pasidarbuoti, kad gauti naujų skaitytojų. Girdėjau, kad mūsų miesto vajininkas jau darbuojasi, bet ir aš nesėdėsiu rankas sudėjęs. Nepasiduosiu!

Čionai yra čeverykų dirbtuvių. Darbininkus labai išnaudoja. Paprastiems darbininkams moka tik po $1.25 per valanda, o jeigu kurs pareikalauja daugiau, tai tuojau atstato nuo darbo. Taip yra todėl, kad darbininkai neorganizuoti į uniją.

Vienoje dirbtuvėje gamina stalus kortomis lošti, naujam darbininkui moka tik dolerį už darbo valandą. Po kelių savaičių pradeda mokėti daugiau, bet dažniausiai tai padirbusius darbininkus paleidžia iš darbo, o ima naujus. **Lowellietis**

Avalon, N. J.

Pavyko parengimas

Rugsėjo 15 diena buvo parengimas paminėjimui J. ir E Bekambių 50-ties metų vedybinio gyvenimo sukakties. Tai buvo antras parengimas tam pačiam tikslui, nes pirmasis buvo rengtas "slapta," tai labai mažai kas žinojo ir pageidavo plataus parengimo.

Diena pasitaikė prasta, lietus lijo, tai labai apsunkino gaspadines, nes nebuvo galima stalus ruošti lauko pusėje. Viduje reikėjo per kelis kartus svečius ir viešnias vaišinti. O svečių buvo daug, imant dėmesin bloga ora. Buvo atvažiavusių iš Johnson City, Elizabeth, N. J. Iš New Yorko G. Waresonas atsivežė pilną automobilį svečių. Pažmonys buvo draugiškas ir linksmas. B. Beržas svečius linksmino su savo rekordine muzika.

Tėvus pasveikinti atvyko abudu Bekampių sūnūs Oristas, vaistininkas, ir Dr. Eugenius su savo žmona. Daktaras atvyko vėlai, nes sakė, kad labai užimtas savo profesijoje.

Nuo parengimo pelnas skiriamas mūsų spaudai.

Na tai vasara eina prie pabaigos, bet dar rugsėjo 29-tą dieną įvyks vienas išvažiavimas pas Čiurlius, Pattenburg, N. J. J. Bekampis sakė, kad jis jau turi pasiruošisių su juomi važiuoti pilną automobilį. Girdėjau, kad važiuos ir eddystonietis Antanas Lipčius. Na, iki pasimatymo parengime.

A. J. Camdenietis

PHILADELPHIA, PA.

Public Health Service pranešimu, 1962 metais Jungt. Valstijose gimė 4,167,632 vaikai arba 62 mažiau negu 1956 metais.

Cenzo biuro pranešimu, vienas iš šimto amerikiečių gyvena kalėjimų ligoninėse, 1.9 milijono 1960 metais gyveno institucijose, ir 630,000 iš tų proto ligoninėse, o 470,000 senų namuose.

Federalės valdžios agentai N. Philadelphijos stotyje pagrobė 200,000 narkotikų.

Daromi planai pakelti ugniagesių algas, kad sulyginus su policistų uždarbiu. Dabartinis ugniagesių metinis uždarbis yra $5,540.

Nuoširdus ačiū draugams Muzikevičiams ir Zavišiui iš Budd Lake, N. J., kurie mus aplankė. Muzikevičiui neužilgo sukaks 75 metai, bet gerai atrodo, sveikata nesiskundžia . Jo gyvenimo draugė Ona gerai atrodo. Drg. Zavišius pasakė "sudie' 'ir neužilgo vyksta nuolatiniam apsigyvenimui į Floridą. Laimingos kloties.

Mokslinė televizijos stotis WHYY rugsėjo 12 d. pradėjo veikti. Ateitis nusakys programos gerumą. Dabar philadelphiečiai ir apylinkiečiai turės keturias televizijos stotis.

Maskvos Cirkas rugsėjo 12 d. davė pirmą pastatymą (bus 10 dienų), sutraukė daug publikos. Spauda gražiai aprašo meškų ir kitų žvėrelių gabumus, duoda nuopelnus ir kitiems programos dalyviams.

Central Conference of Teamsters 600 delegatams Hoffa pasakė: Bus reikalauta pasirašyti šalies plotme lokalų kontraktą, lokaliniai ar valstijų kontraktai nebus galioje dėl geresnio centralizuoto darbo, dėl gerenių iškovojimų iš savininkų.

Valstija planuoja seno amžiaus automobilių vairuotojams, panaujinant leidimus, pereiti pilną daktaro egzaminaciją. Nauji leidimams aplikantai irgi turi tai atlikti.

Harry Hartman, 85 metų senelis, gerai nematantis, iškeitė kelis pensijos čekius. Einant į namus, priėjęs skersgatvį, paprašė stovinčio pagelbėti pereiti skersai gatvę. Perėjus skersgatvį, senelį parmušė ir atėmęs $250 pabėgo.

Tymsterių lokalo 107 susirinkime rugsėjo 15 d. Cohenas susilaukė nesmagumų. Jo alga numušta nuo $25,000 iki $18,500. Taipgi pasisakė už lokalo automobilio, kurį vartojo Cohenas, pardavimą, nutarė patikrinti vedamas knygas nuo 1956 metų ir turėti rinkimus per 30 dienų.

Tymsterių prezidentas Hoffa sako, kad Justice departamentas jam siūlė pasitraukti iš prezidento vietos, o Robertas Kenedis paskirs kitą, ir tada tymsteriai nebebus persekiojami.

1610 Chestnut St. drabužių krautuvės lange įstatyta Tarybų Sąjungos vyriškų drabužių. Krautuvės savininkas sako, kad jie yra ne pardavimui, o parodymui amerikiečiams, kaip Tarybų Sąjungos piliečiai rengiasi.

Rugsėjo 21-22 dd. įvairių tikybų dvasiškiai pagerbė Alabamoje žuvusius vaikus. Gedulo mitingai įvyko ir svetainėse. Bet lietuviški "tėveliai" praleido tylėjimu.

Drg. Tilvikas, eastonietis, negalėdamas dalyvauti Ramanauskų sąskrydyje, paaukojo $10. Mažai yra tokių, kurie taip atjaustų gerus, geram tikslui parengimus, nors ir negalėdami dalyvauti sveikatos sumetimais.

Draugai Ramanauskai aukojo "Laisvei" ir "Vilniai" po $55. Ačiū už paramą ir gerą širdį paremti spaudą, kuri suteikia teisingas žinias. Nedaug mes savo tarpe tokių prietelių turime.

Aldiečiai spaudos vajaus eigoje gal suruoš kokį parengimą. Mūsų draugus prašome tėmyti spaudoje.

Pilietis

Hartford, Conn.

Parengimas

Priminimas draugams ir draugėmts "Laisvės" skaitytojams, kad lapkričio 10 d. įvyksta "Laisvės" naudai gražus parengimas. Čia bus draugų ir draugių iš visos valstijos, bus ir iš kitų valstijų draugų. Bus gera proga susitikti su žmonėmis.

Pietūs bus kaip 1:00 vidudienį. Mes žinome, kad moterų klubas duoda gerus pietus.

Draugai, pasižymėkite kalendoriuje ir nepraleiskite šios puikios progos. Mes prašome kitų kolonijų draugus nieko nerengti minimą dieną. Dalyvaukite pas mus.

Iš anksto dėkojame už atsilankymą į minimą parengimą.

Žemaitis

Skaitantiems "Laisvę" gal atrodo, kad pastaruoju laiku Hartfordas apsnūdo — nesimato jokių žinių, nebent kurio nors mirusiojo pagerbimas.

O tikrenybėje yra kitaip. Čia tebegyvuoja kelios organizacijos: ALDLD kuopa, Moterų apšvietos klubas, LDS kuopa, Sūnų-Dukterų pašalpinė draugija ir Laisvės choras.

Laisvės choras turėjo tris išvažiavimus. Nors jis neskaitlingas, bet kiekvienoj išvykoj pripildė busus. Garbė už tai priklauso komisijai. Choras buvo nuvykęs į Worcesterio dainų festivalį, į Montello spaudos pikniką ir į Worcesterio spaudos pikniką. Visur savo užduotį atliko gerai.

Dabar choras rengiasi prie savo rudeninio parengimo, kuris įvyks spalio 6 d. Tai bus pietūs su dainų programa. Prasidės 1 val. popiet.

Taigi, draugai ir draugės, jau senokai girdėjote savo chorą dainuojant, tai dabar jis prašo ateiti pasiklausyti naujų dainų ir pavalgyti skanių pietų. Mūsų gabiosios gaspadinės jūs nesuvils. Įėjimas: choro rėmėjams $1.00, o kitiems $2.00.

O. Š.

Žemaitis Jonas Vitkevičius

1823 metų pabaigoje Kražių miestelyje, Žemaitijoje, pasirodė priešvyriausybinių šūkių ir eilėraščių. Dalis gimnazijos mokytojų ir mokinių gavo laiškus, pasirašytus "Juodųjų Brolių" vardu. Vienuose iš jų — mokytojams, atsidavusiems carizmo tarnams, liepta tylėti apie žinomus slaptos organizacijos veiklos faktus. Kitiems — mokiniams kalbama apie carinės monarchijos nuvertimą, laisvę, pasiaukojimą tėvynei.

Liguistai baugi reakcinė gimnazijos vadovybė ir carinės valdžios atstovai ėmėsi priemonių slaptai organizacijai išaiškinti ir likviduoti. Iš Vilniaus buvo iškviesti prityrę tardytojai. Tardymo metu daug padėjo gimnazijos direktorius Daujotas. Pagal laiškų stilių ir reiškiamas mintis jis nurodė įtariamuosius. Buvo suimti 5 Kražių gimnazijos moksleiviai, priklausę "Juodųjų Brolių" organizacijai. Nors pati organizacija dar tik kūrėsi, neturėjo aiškios veikimo programos, ryšių su kitomis panašiomis organizacijomis, vis dėlto carinei administracijai ji pasirodė labai pavojinga. Suimtieji buvo išvežti į Vilnių ir čia karinio teismo teisiami.

Jų tarpe buvo ir Jonas Vitkevičius, gimęs 1806 m. gruodžio 19 d. Pašiaušio dvare. Jis buvo materialistinių ir aiškiai demokratinių pažiūrių. Tardomas Kražiuose drąsiai sakė "Mums priesaika nieko nereiškia, nes, ištyrę mūsų tikybą, randame ją prikimštą pasakų." Stodami į organizaciją, jie duodavo garbės žodį.

Karinis teismas Vilniuje J. Vitkevičių nuteisė mirti, bet, kaip nepilnamečiui, bausmę pakeitė ištrėmimu į rytines Rusijos gubernijas, kur turėjo tarnauti kareiviu be išsitarnavimo ir dvarininko luominių teisių.

Išvežant iš Vilniaus, nuteistiesiems jaunuoliams buvo uždėtos geležinės grandinės. Viešas išvežimas turėjo įvaryti baimės Vilniuje gyvenančiai jaunuomenei.

Nuteistieji kražiškiai buvo ištremti į Orenburgo guberniją. Vis dėlto jie ir čia susitikdavo, vienas kitą paguosdavo, drąsindavo. Ištremtyje J. Vitkevičius susitiko su ištremtais dekabristais Bestuževu ir Vedeniapinu. Pradžioje jis galvojo bėgti, bet žinodamas, jog tėvynėje bus gaudomas, be to, matydamas vietinių žmonių sunkų gyvenimą, kuriems reikėjo padėti, atsisakė nuo tos minties. Jis susidomėjo ir ėmė studijuoti anuomet mažai pažįstamų kazachų, uzbekų ir kitų vietinių tautų gyvenimo būdą, jų kalbas, folklorą.

J. Vitkevičius nekrito į desperaciją. Jis mokėsi angliškai ir prancūziškai, o po kurio laiko ėmėsi kirgizų kalbos.

J. Vitkevičiaus tvarkingumas, jo nepaprastas domėjimasis mokslu atkreipė tvirtovės vadovybės dėmesį. Jam buvo leista susipažinti su vietos gyventojais, kartais buvo atleidžiamas dargi nuo tiesioginių karinių pareigų, o po kurio laiko tapo laukiamu svečiu tvirtovės komendanto šeimoje.

Tuo metu per Rusiją keliavo žinomas vokiečių mokslininkas, istorikas ir geografas Aleksandras Humboltas. Orske jis apsistojo kambaryje, iš kurio laikinai buvo iškelti kareiviai. Čia lentynėlėje jis pastebėjo Voltero, Puškino, savo paties raštų 2 tomus ir rankа parašytus didžiulius kirgizų, totorių, persų, afganų ir uzbekų kalbų žodynus. Knygos ir rankraštiniai žodynai tokioje nuošalioje vietoje buvo nepaprastas reiškinys. Mokslininkas susidomėjo jų savininku, kuris pasirodė, kartu ir žodynų autorius. Kai A. Humboltas ir J. Vitkevičius susitiko, abu— plačiai žinomas mokslininkas ir jaunas talentingas tyrinėtojas — turėjo apie ką kalbėti. Vėliau A. Humboltas, atvykęs į Peterburgą ir susitikęs su caru, atkreipė jo dėmesį į mažai žinomą gabų mokslui jaunuolį, vargstantį kareiviu tolimame pauralio krašte. Netrukus J. Vitkevičius, 8 metus išvargęs tremtyje, buvo paleistas. Jį Orenburgo gubernatorius paskyrė savo adjutantu. Šalia oficialios tarnybos J. Vitkevičiui buvo sudarytos sąlygos studijuoti Vidurinės Azijos tautų gyvenimą, kalbas. Caro valdžiai tai buvo naudinga —jai reikėjo žmonių, kurie pažintų Vidurinės Azijos tautas, ypač dar neįėjusias į Rusijos sudėtį.

XIX a. viduryje Anglijos kolonijinė imperija, nesitenkindama Indija, ieškojo naujų rinkų. Anglijos tekstilė atkakliai veržėsi į Viduriniuosius Rytus — į Bucharos ir Chyvos chanatus, spaudė Afganistaną. Čia susidūrė su carinės Rusijos ir kolonijinės Anglijos imperijų interesai.

1835 m. J. Vitkevičius, kaip Orenburgo karinio gubernatoriaus agentas, buvo pasiųstas į Bucharą. Iki šiol apie šį kraštą, kaip ir visą Vidurinę Aziją, Rusijoje buvo žinoma tik iš svetimųjų pasakojimų. Bucharoje J. Vitkevičius susitiko su Afganistano pasiuntiniu Chuseinu Ali, vykstančiu į Rusiją ieškoti pagalbos prieš anglus. Po pusmečio J. Vitkevičius kartu su juo atvyko į Orenburgą. Pailsėjęs Orenburge pora dienų, iškeliavo į Peterburgą. Užsienio reikalų ministerijoje jį priėmė pats ministras Neselrodė. Po savaitės, gavęs diplomatinio pasiuntinio įgaliojimus, J. Vitkevičius per Tiflisą, Teheraną išvyko į Afganistano sostinę Kabulą.

Anglija, skverbdamasi į Afganistaną, rezgė intrigas. Ji pasiuntė savo "prekybinę misiją" su pulkininku Bernsu priešakyje. Bernsas, patyręs, jog Afganistane yra ir daugiau europiečių, mėgino J. Vitkevičių susekti ir nužudyti. Bet tai jam nepasisekė.

Afganistane J. Vitkevičius be savo diplomatinės tarnybos pareigų daug dėmesio skyrė krašto ir vietos gyventojų pažinimui. Kiekvieną savaitę jis turėjo siųsti atskaitas apie savo darbą. Peterburge užsienio reikalų ministerijos Azijos departamento valdininkai daugiausia laukė strateginių žinių, o J. Vitkevičius rašė apie savo santykius su afganistaniečiais, jų buitį, papročius. Tai nepatiko viršininkams. Jie iškvietė J. Vitkevičių į Peterburgą, išbarė už "neįdomių ir nereikalingų" žinių teikimą, už "žaidimą su laukiniais azijatais."

1839 m. gegužės 9 d. J. Vitkevičius buvo nužudytas. Žandarų korpuso papulkininkis Šiškinas rapor-te savo šefui rašė: "Dermutovskio viešbutyje rastas nužudytas Vitkevičius. Jo rankraščiai aptikti sudeginti krosnyje. Nors ant stalo gulėjo laiškelis apie savižudybę, tačiau reikia nurodyti, jog pistoletas, buvęs jo rankoje, buvo neiššautas. Dar prieš išvykstant Vitkevičiui į Afganistaną, buvo slaptai patikrinti jo rankraščiai. Tada jis turėjo 12 Rytų kalbų rankraštinių žodynų. Kiekvienas žodynas turėjo nuo 600 iki 900 puslapių teksto, daugiau kaip 100 įvairių Rytų kraštų ranka braižytų planų. Buvo taip pat sąsiuviniai su pasakomis, eilėmis ir kita"...

Aišku, tai buvo užsienio valstybės rankų darbas. Nepaprasta J. Vitkevičiaus mirtis aukštuomenėje buvo "nepastebėta." Nepataikaudamas Peterburgo valdininkijai, savo viršininkams ir įtakingoms aukštuomenės damoms, jis negalėjo įsigyti jų palankumo. Žandarų korpuso šefas Benkendorfas įsakė šį faktą laikyti savižudybe ir tardymo nevesti.

Taip žuvo žmogus, kuris caro valdininkams buvo ir pasiliko politinis tremtinys, tik atsitiktinai patekęs į diplomatinę tarnybą. Žuvo ir Vitkevičiaus rankraščiai. Tik šis-tas buvo paskelbta A. Humbolto trijų tomų veikale "Centrinė Azija."

D. Butėnas

Washingtonas. — Spalio 2 d. išvyks į Graikiją prezidento Kenedžio žmona.

Maskva. — Šiemet Maskvoje jau apie 250,000 šeimų persikėlė gyventi į naujus apartmentus.

ST. PETERSBURG, FLA.

Įspūdžiai iš Miami

Per 40 metų galvojau: ar kada nors teks pamatyti Miamį. Ir štai vieną sekmadienio rytą, 5 val., aš ir mano žmona Marija, su "Laisvės" vajininku Jurgiu Gendrėnu ir jo malonia žmona Jennie, leidomės link Miamio.

Pervažiavome daugybę tiltų, o vieną milžinišką tiltą—27 mylių ilgio. Mūsų vairuotojas Gendrėnas leido savo automobilį virš 70 mylių į valandą. Po 4 valandų važiavimo matome indijonų kaimą, jeigu taip leistina pavadinti. Lietuvos bakūžė samanota, tai palocius sulyginus su jųjų nemukais. Jų "namelis" tik vieno kambario ant pelkių pastatytas, be langų, be durų ir be sienų—tik stogas ir grindys.—jokių rakandų nesimato. Ir kaip juos nei šalčiai, nei lietūs, nei vabalai nesunaikina, tai tikras stebuklas!

Pavažiavus dar valandą ir štai jau Miamio lietuvių kultūrinis namas. Iš tikro puikus pastatas. Ant estrados yra kambariai aktoriams grimiruotis, persirengti — viskas skoningai įrengta. Naujutėliai stalai, kėdės įrengti svečiams. Erdvi virtuvė, šaldytuvas, lėkštės, šakutės, peiliai ir tt. Mano nuomone, visų mylimiausias, tai baras. Ir jau turi privilegiją pardavinėti alų ir vyną, o laikus bėgant turės ir degtinės pardavimui leidimą.

Žmonės labai malonūs, svetingi, iškalbūs, darbštūs ir veltui laiko neleidžia. Gaspadinės gamina pietus, o choras laiko repeticiją— mokosi dainų. Ir štai netikėtai pamatau dainininką Kriaučiūną, pirmininką Zavį, inžinierių Gabrėną ir didelį veikėją Boviną, o iš moterų Paukštienę, Bečienę, Vitartienę, Valilionienę ir daugybę kitų. Aš maniau, kad padarėme klaidą ir vieton Miamio, nuvažiavom į Brooklyną. O štai ir broklynietis Antanas Masonas su savo žmona Sofija: Hello, Judžentai!

Po trumpo pasikalbėjimo, jis sako: būtinai turite daugiau Miamio miesto pamatyti, apsinakvokite. — Kaip ir kur,—aš klausiu.— Nagi pas mus, o Gendrėnai pas susiedus Šukaičius. Ant rytojaus anksti iš ryto, po kamanda Sofijos, važiuojame Miamio miesto pamatyti.

Susikimšimas didelis. Žmonės eina, zuja automobilis prie automobilio. Sofija sako, kad dar turistai nepradėjo važiuoti, žiemą dar daugiau žmonių būna, o ir taip jau judėjimas toks didelis, lyg tai būtų New Yorkas ant 5-tos alejos.

Pagaliau privažiuojame Miami Beach vietą, kuri randasi apie 12 mylių nuo Miamio. Jau čion proletarams neprieinama vieta. Pastatai milžiniški, neapsakomas gražumas ir jų tiek daug pristatyta, kad, rodos, visam pasauly nėra tiek milijonierių, kad juos galėtų pripildyti. O vienok matėme, dar daug naujų stato. Kaina tuose viešbučiuose, kaip girdėjome, irgi milžiniška, nuo 50 dolerių iki $200 į vieną dieną. Prie kitokios tvarkos, tai būtų darbininkams geriausi kurortai, sveikatos taisymo ir poilsio namai. Bet, deja, taip nėra.

Pavažiuojame toliau ir netaip jau gražioje vietoje mūs gidė Sofija sako: Ot, tai čia ir lietuviai maudosi. Matėme ir pier'ą įtaisytą žuvininkams. Čia ant vietos gali žuvį supiaustyti ir išdarinėti, o likučius atgal į marias sumesti, kad būtų maisto likusioms mariose žuvims.

Grįžtam atgal į Miamį, atsisveikiname su Sofija Masoniene (Masonas išėjo į darbą), paskui jų gerus bičiulius Šukaitį ir Šukaitienę, pasikinkę Gendrėno "arkliuką", pasidžiaugę, atsigėrėję malonia viešnage, leidomės atgal linkui Saint Petersburgo. Laimingai pasiekėme savo namus.

J. Judžentas

Lawrence, Mass.

Su spalio 1 diena prasideda didelė darbymetė, tai "Laisvės" vajus už naujus skaitytojus ir atnaujinimą senų prenumeratų. Visų mūsų pareiga pasidarbuoti. Dirbdami "Laisvei", nepamirškime ir dienraščio "Vilnies", kurio jau eina vajus.

Lawrence įvyks miesto viršininkų rinkimai. Balsavimuose galės dalyvauti 36,951 pilietis. Patartina rinkti naujus, nes seni jau perdaug įsigalėjo ir nesiskaito to piliečiais.

Daug bedarbių, tai jaunesni žmonės ieško ugniagesių darbo. Nors naujų mažai priima, bet 1,105 buvo padavę aplikacijas ir buvo egzaminuoti.

J. A. Kodžių sūnus Alfredas ir jo žmona susilaukė dukters. Linkiu laimingai užaugti.

Raštinė, kuri rūpinasi bedarbiais, sako, kad dėl 1,077 bedarbių surado darbus. Bedarbių buvo virš 5,000. Raštinės viršininkai nepasako kiek naujų bedarbių atsirado.

Nuo rugsėjo 12 d. yra pražuvus Mary Evans, 16 metų mergina, o nuo 15 dienos prapuolus Teresė Colizzi, 15-kos metų mergaitė.

Jau baigiu perskaityti J. Jurginio parašytą knygą "Baudžiavos įsigalėjimas Lietuvoje". Ją gavau nuo A. Urbono, Šiaulių mokytojo. Knyga labai žingeidi.

S. Penkauskas

DETROIT, MICH.

Skaitydamas apie hitlerininkų ir lietuvių nacionalistų žvėriškumus Lietuvoje, vis nenorėjau tikėti, kad žmonės galėtų taip sužvėrėti. Bet dabar tame įsitikinau. Pas mus, kaip ir kitur, yra dipukų. Jų tarpe yra visokių. Yra ir tokių, kurie tą, ką darė hitlerizmo metu Lietuvoje, tai bando vykinti ir čia.

Vienas mane dienos metu, einant per gatvę, bandė sužaloti, bet jam nepavyko. Pirmiau buvo atsitikimų, kad vieną, kitą senelį jie sužalojo.

Bet, čia jiems ne Smetonos ir Hitlerio okupacijos Lietuva. Manau, kad jie prilips savo galą.

J. L.

Camden, N. J.

Lietuvių Literatūros Draugijos 133 kuopos susirinkimas įvyks sekmadienį, spalio 6 d., 1 valandą, 1822 Fillmore St. Visi kuopos nariai kviečiami dalyvauti.

A. J. Pranaitis

Santo Domingo. — Haiti jėgos sumušė sukilėlius. Sukilėlių vadas generolas Leon Gantave ir 80 jo pasekėjų pabėgo į Dominikos respubliką.

Didžioji pradžia

Gigantiško darbo pradžia padaryta:
Pirmas šaunus žingsnis tapo nužygiuotas,
Prieš niuklinę grėsmę vaga nuvaryta,
O tai mirties sėjai yr' smūgis užduotas.

Ir bus pažabotas siaubas išsikėlęs,
Kurio baisioj "globoj" yr' žmogus pakliuvęs,
Pirmiau negu viską jis būtų nugėlęs,
Kai jo mosto dydis lig šiol nėra buvęs.

O tai didžios vilties iškilus tikrovė,
Sutviskusi džiaugsmo puikiais spinduliais,
Kad imtų plėtotis žmonijos gerovė,
Kai ją neužtemdys nukliniais šešėliais.

Tai pastangų vaisiai, Tarybų pirmūno,
Su juom visa liaudis reiškia savo norą,
Be atvangos darbas naujovės galiūnė
Už buitį, už laimę, prieš kėslą nedorą.

Nors nuožmios hienos stūgaut nesiliauja,
Ką prieš taiką šiaušias, o už karą stoja,
Bet mūsų planetoj jų tik maža sauja,
Nors jie labai bjauriai ir grėsmingai loja.

Bet taikos troškimas plinta ir į skradžią,
Kur sąmonė buities bandoma užkalti,
Plisdama gausybėms, ji padarė pradžią.
Jau pirmi daigeliai ima prasikalti.

Šūkiai prieš nelaimę veltui nenuėjo,
Niekas neįstengia tuos siekius užsmaugti,
Nes prieš juos patamsio spėkos sudrebėjo,
Karų šalininkai turės pasitraukti.

Tarybinė liaudis pati pirmutinė
Įjungė tą šūkį į darbus galingus,
Ir taip visos liaudies, kaip viena krutinė,
Sušunka prieš siaubo užmojus žalingus.

Tą darbą pradėtą reikia tolyn tęsti,
Kad maži diegeliai augtų ir klestėtų,
Juosius puoselėkim, kad jie imtų brėsti,
Kad tautų draugystės ryšiai vis tvirtėtų.

Prieš mostus žudikų visom spėkom veikim,
Kurie kardais riša nesusipratimą,
Jų tęsinį žiaurų niekinkim, nupeikim,
Kad priverst vaideivas daryt pakeitimą.

Pradžia padaryta prieš grėsmę didingą,
Kad niuklinės bombos bandomos nebūtų:
Visa liaudis reiškia troškimą širdingą,
Kad ir karo grėsmė visiems laikams žūtų.

V. Žilvitis

VAJUS

GAVIMUI "LAISVEI" NAUJŲ SKAITYTOJŲ

$1.00 Nuolaida Prenumeratos Naujai Užsisakantiems 'Laisvę'

Prašome vajininkų darbuotis gavimui kuodaugiausia naujų skaitytojų

Užsakykite "Laisvę" Savo Giminėms Ar Draugams Į Lietuvą. Jie Bus Jums Dėkingi Už Tą Dovaną.

Į Lietuvą naujiems skaitytojams nėra nuolaidos, nes brangiai kainuoja ten pasiuntimas laikraščio

Su 1-ma diena spalio pradedame savo didįjį darbą gavimui "Laisvei" naujų skaitytojų ir atnaujinimui išsibaigusių prenumeratų. Taipgi turime rūpintis parengimais ir aukomis sukelti "Laisvei" tinkamo biudžeto 1964 metams.

Kviečiame į Talką

Kviečiame į talką visus buvusius vajininkus ir labai laukiame naujų vajininkų. Gerai susiorganizuokime šiam darbui ir veikime su pirma vajaus diena. Rūpinkimės aplankyti kuo daugiausia namų vajaus reikalu ir kalbinti žmones užsisakyti "Laisvę."

PINIGINĖS DOVANOS KONTESTANTAMS

Yra paskirta 10 dovanų pinigais, padalyta sekamai:

1-ma $50, 2-ra $40, 3-čia $35, 4-ta $30, 5-ta $25, 6-ta $20, 7-ta $15, 8-ta $12, 9-ta $10, 10-ta $5

Prašome tuojau stoti į vajų ir darbuotis, kad gavus vieną iš aukščiau nurodytų dovanų. Kontestantams kreditavimo metodai toki kaip buvo pirmesniuose vajuose: už naujus skaitytojus 1 punktas nuo 5 centų, už atnaujintas prenumeratas 1 punktas nuo 25c. Už aukas arba pelnus nuo parengimų 1 punktas nuo 50c. Dėl pilnesnių informacijų rašykite "Laisvės" administracijai.

$5,000 FONDAS BUDŽETO UŽTIKRINIMUI

Apart įeigų už prenumeratą ir skelbimus turime ieškoti kitokių šaltinių budžeto sukėlimui.

PARENGIMAI BIUDŽETO SUKĖLIMUI

Prašome kolonijų veikėjus tuojau ruošti pramogas biudžeto sukėlimui. Nes nuo biudžeto sukėlimo priklausys 'Laisvės" egzistencija. Todėl rūpinkimės, kad aukomis ir pelnais nuo parengimų sukeltume tinkamą budžetą 1964 metams.

VAJAUS LAIKAS 3 MĖNESIAI

Vajus prasideda spalio 1-mą dieną ir eis iki gruodžio 31 dienos. Rūpinkiimės, kad gautume kuo daugiausia naujų skaitytojų, ir darbuokimės, kad atnaujintume visas išsibaigusias prenumeratas.

"LAISVĖS" KAINOS AMERIKOJE IR UŽSIENIUOSE:

Amerikoje $9.00 metams, $5.00 pusei metų
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) met. $10.00; $5.50 pusei metų
Kanadoje $10.00 metams, $5.50 pusei metų
Pietų Amerikoje $10.00 metams, $5.50 pusei metų
Lietuvoje $12.00 metams, $6.50 pusei metų
Kitur užsieniuose $12.00 metams, $6.50 pusei metų

Visais vajaus reikalais rašykite:

Laisvė

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 11417

AVALON, N.J.

Iš džiaugsmingo susitikimo

Mūsų rezidencijoje per daugelį metų vykusieji parengimai buvo našūs ir pesėkmingi, bet šis paskutinis, įvykęs rugsėjo 15 d., pagal netikusį orą — tai buvo vienas iš geriausių ir pasėkmingiausių. Prie šio parengimo buvo rengtasi kruopščiai ir rūpestingai ir mums suteikė pagalbos ranką draugai ir draugės. Ketvirtadienį jau atvažiavo A. J. Pranaitis, Monika Pajuodienė ir Elena Kušleikienė. Šeštadienį atvažiavo Uršulė Guzonienė, El. Griciūnienė, Kat. Shablis ir El. Vilčinskaitė . Truputėlį vėliau atvažiavo brooklyniečiai G. Wareson, Kaz. Aleksynas, Ona Černavičienė, Marė Kalvaitienė ir Albina Mikalaus. Penktadienį atvažiavo draugai Marčiukai iš Johnson City, N. Y.

Tai buvo didelė ir graži "armija," kad sutikus "užpuolikus" sekmadienį.

Prie valgių gaminmio daugiausia darbavosi Pajuodienė su Kušleikiene, o kiti visi — prie kitoniškų darbų. Viskas ėjo puikiai ir sklandžiai. Nežiūrint, kad ore kabojo debesys, lietus lijo, didelis vėjas blaškėsi, temperatūra nukrito iki 50 laipsnių, nė vienas į tą nelemtą gamtos šiurkštumą nekreipė jokio dėmesio.

Štai sekmadienio ryte visas būrys susėdę prie stalo valgome pusryčius. Lauke lyja, oras nepalankus ir nors veiduose matosi biskelį ko tokio nepaprasto, bet visi linksmi, visi juokauja, visi patenkinti, visi kalba, kad dabar reikia laukti svečių ir viešnių. Tas tikrenybėje ir atsitiko. Kai tik pavalgėme pusryčius, taip greitai viena mašina po kitos ir pradėjo slinkti prie mūsų namo. Nežiūrint blogo oro, judėjimo pasišventėliai ir gyvenimo entuziastai to nemato. Tas jiems nieko nereiškia. Tik dėka jų mūsų parengimas išgelbėtas!

Čia suvažiavo seni judėjimo veteranai, darbininkiško judėjimo aktyvistai, mūsų organizacijų tvėrėjai ir veikėjai. Tai buvo džiaugsmingiausias ir linksmiausias susitikimas. Tai buvo padaryta lyg ir trumpa atskaita mūsų nueito gyvenimo kelio, kuris nors retkarčiais buvo sunkokas ir reikėjo pasukti į "šunkelius," bet dabar draugų ir draugių atsilankymas paminėjimui mūsų 50 metų vedybinio gyvenimo sukakties, tokiame biauriame ore, tikrai stebėtinas. Ta jūsų pareikšta mums simpatija, tas jūsų širdingas atsilankymas sukelia pas mus daugiau energijos ir ryžto dar ilgai gyventi ir visiems kartu dirbti dėl šviesesnės ir gražesnės ateities.

Rugsėjo 15 diena tegul pas visus pasiliks mūsų prote ir jausmuose, kol mes gyvi būsime.

Ačiū visiems už atvirutes ir laiškus su linkėjimais, kurių suplaukė labai daug. Ačiū už pinigiškas dovanas, kurias prisiuntė J. Jakimavičius iš Shelter Island, N. Y.; Joseph J. Mockaitis iš Bridgeport, Conn.; J. Vaitekauskas iš Binghamton, N. Y.; Kaz. Neciunskas ir J. K. Rušinskas iš Brooklyn, N. Y.; W. Shapran iš Philadelphia, Pa.; Pet. K. Valentai iš Egg Harbor, N. J.; Pet. Degutienė iš Philadelphia, Pa.; Vik. Tergis iš Collingdale, Pa.

Šalia pinigiškų dovanų, gavome nuo Onos Zalner, Uršulės F. Riauba, Guzonienės, Joe Wanna, Marčiukų, Kat. Shablis, El. Vilčinskaitės ir O. Černavičienės kitokių dovanų, už kurias ačiū.

Parengimo pagalbininkais buvo A. J. Pranaitis, Monika Pajuodienė ir Elena Kušleikienė. Didelis jiems ačiū.

Prie kitokių darbų prisidėjo Jennie Pivariūnas, G. Wareson, O. Černavičienė, M. Kalvaitienė, K. Shablis, El. Vilčinskaitė, Ur. Guzonienė, El. Griciūnienė, draugai Vaicekauskai ir daugelis kitų. Tariame visiems ačiū.

Svečių suvažiavo 69.

Ačiū svečiams ir viešnioms už atsilankymą ir už dovanas padengimui parengimo išlaidų, kurių pasidarė $203. Pinigų sudėta $330. "Laisvei lieka $130. Mudu su Elzbieta prisidedame su $25. Viso $155.

"Vilnis" gaus $25 ir "Liaudies Balsas" $10.

Vardai prisidėjusių su dovanomis:

Brooklyn, N. Y.:

G. Wareson $12, O. Černavičienė $10, M. Kalvaitienė $10, Kaz. Aleksynas $10, Albina Mikalaus $10.

Baltimore, Md.:

J. ir Karo Deltuva $10, P. Kupris $10, J. Stanys $5, Jen. Pivoriūnas $5.

Iš kitur:

A. Gailiūnas, Glendora, N. J., $10; Mot. Klimas, Ramsey, N. J., $20; Pet. Marčiukas, Johnson City, N. J., $20; St. Radušis, Bayonne, N. J., $15; T. A. Bunkus, Elizabeth, N. J., $10; Urš. Guzonienė, Gloucester, N. J., $10; A. J. Pranaitis, Camden, N. J., $10; Kaz. Dzevečko $7; St. Statkus, Laurel Spring, N. J., $12; A. Lipčius, Eddystone, Pa., $10; L. Banis $5; Paul Šlajus, Chester, Pa., $5; N. Dudonis, Chester, Pa., $7.

Philadelphia, Pa.:

Petron. Degutienė $10, P. Puodis $3, Julė Smitienė $3, F. Riauba $15, J. Kasparūnas $10, E. Lietuvaitė $10, E. Griciūnienė $5, B. Gegžna $6; F. Navardauskas $10; Ben. Pivoriūnas $5; Frances Pompriuk $10; Ed. Pildes $10; A. Genderson $10; Mot. Žioba, Frackville, N. J., $10.

Dar pastaba

Svečiai ir viešnios per visą dieną valgė, linksminosi, vaišinosi. Jų nuotaikos pakėlimui, Benediktas Beržas iš Cherry Hill, N. J., linksmino rekorduota muzika ir melodingomis lietuviškomis dainomis Didelis ačiū benediktui už tai.

Retas kuris mūsų parengimų apsieidavo be Onos Zalner pagalbos, bet šį kartą Onutė, dėl sveikatos sušlubavimo, negalėjo dalyvauti mūsų parengime, tai nors suteikė mums savo naudingus patarimus ir paskolino indus ir puodus. Didelis ačiū Onutei už tai!

Džiugu ir linksma pranešti, kad atsilankius, rugsėjo 17 d., pas Onutę ją radome puikiausioj nuotaikoj— linksmą, su malonių šypsniu veide. Tai malonu visiems pranešti.

J. A. Bekampis

Miami, Fla.

Žmonės, gyvenantieji už medelių - žalumynų

Yra dar daug vietų, nuo seniau užsilikusių, kur apsodinta visokių medelių-žalumynų nuo gatvės pusės taip, kad nieko nematyti, kas kitoj pusėj yra.

Prieš apie pusę šimtmečio, kada čionai pradėjo žmonės važiuoti, tada žemė pūstynėse buvo labai pigi. Turčiai pirko didelius plotus žemės, daugiausiai prie vandens, statė didelius palocius, o nuo gatvės pusės apsodino visokiais tropiškų šalių medeliais, krūmokšniais. Tai labai gražios vietos. Bet miestui plečiantis, statoma vis daugiau vieššbučių, apartmentinių namų, po keliolika aukštų. Jau tie palociai atgyveno savo laiką, griaunami, o milijonieriai ant vietos ilgai negyvena, daug tokių namų stovi tušti arba tiktai prižiūrėtojai juose ten būna. Buvę savininkai važinėja po kitas šalis, naujų vietų ieško, kur būtų kas prašmatniau.

Bet darbininkai, kurie tuos palocius statė, kiti neturi už ką pasinuomoti sau tinkamą kambarį. Ne per seniai vienas vyras buvo areštuotas už tai, kad gyveno po kitų žmonių stubos pamatu išsikasęs duobę. — tokio didumo, kad tiktai ropom tegalėjo palįsti, bet jau buvo ten išgyvenęs 3 metus. Paklaustas, dėl ko jis ten gyveno, sakė, kad ten pigiau, negu už kambarį mokėti. Už tai buvo nuteistas eiti į kalėjimą ar apleisti Miami miestą ant visada.

Darbininkų apylinkėje gamtos mylėtojai

Ne per toli nuo tos vietos, kur aš gyvenu, dažnai praeinu labai krūmokšniais apsodintą sodybą, į kurią žiūrint pro žalumynus vidaus nematyti. Praeinant pamislydavau, kad, tur būt, ten kas gyvena, nes per žolę yra pramintas takas ir kai kada stovi apšepęs automobilis.

Vieną dieną praeidama prie tako pamačiau stovinčią moterį. Ji priėjo arčiau, kalbindama mane. Sako: aš čia gyvenu ir labai myliu tuos žalumynus ir viską. Pakvietė mane užeit pažiūrėti, kaip ji gyvena. Kitoj tų žalumynų pusėj sėdi vyriškis po tropiškų šalių dirbtine pastoge. Ji sako: — Mano vyras, filipinas.

Biskį toliau stuba: prasta, iš lentukių sukalinėta. Prie jos pririšti du šunys, smarkiai loja; sako, dar du yra stuboj. Pakvietė eiti sėsti į daržėlį, katras aptvertas tvorele, pataisyta sėdynės. Kelios paukščiams klėtkos pakabinta ant medžių šakų, maisto jiems ten papilta ir būriai visokių paukščių naudojasi tais gerumais.

Moteris sakė, kad jiedu čia labai myli viską, bet kaimynai, daugiausiai Kubos bėgliai jų neapkenčią; jų vaikai akmenim mėto ir net ir gyvybę atimti grasina. Ji prašė: Pasakyk kaimynams, kad mes nesame sukvailioję, esame geri žmonės, niekam blogo nedarom, norim ramiai gyventi. Ji sakė, jog tie visi ant jų užpuldinėjimai jų sveikatai kenkia, neleidžia net nakčia miegoti.

Saulutė

Worcester, Mass.

Iš Aido choro veikimo

Rugsėjo 13 d. vakare visi choristai susirinkome gerai per vasarą pasilsėję. Pirm. Ričardas Janulis atidarė susirinkimą, kad išklausyti komisijos raportą, kuri buvo išrinkta sudarymui programos, ką Aido choras turės veikti šią žiemą. Mokytojas Jonas Dirvelis, ir kiti komisijos nariai, pranešė, kad komisija rekomenduoja ruoštis prie dainų festivalio, nes su pradžia pavasario Aido chorui sukaks 50 metų nuo jo įsikūrimo. Choras rekomendaciją priėmė ir sutiko, kad 50 metinės Aido choro veiklos Jubiliejus su pradžia pavasario įvyktų. O prabėgusių Aido choro veiklos dešimtmečių Jubiliejaus atžymėjimui, manau, mokytojui Jonui Dirveliui ateis į pagalbą mūsų veteranai dainininkai — veikėjai per desėtkus metų chore — Jonas Sabaliauskas, M. Sukackienė ir J. J. Bakšys. Ypač draugė Sukackienė, kuri per visus tuos dešimtmečius daug energijos ir darbo yra chorui davusi.

Taipgi Aido choras aplaikė pakvietimą ir sutiko nemokamai nuvykti į Montello, Mass., ir dainuoti parengime, kuris įvyks lapkričio 10 dieną pagerbimui Antano Bimbos, kuris laimėjo Istorijos mokslų garbės daktaro laipsnį.. Mes, aidiečiai, sveikinam Antaną užpelnytos garbės sulaukusį! Ilgiausių metų jūsų gražiame darbe!

Pamokos buvo šaunios ir linksmos. Malonu buvo visus choristus susitikti iš po ilgų vasaros atostogų. Laimėjom vieną naują choristę, tai yra žmona Juozo Bakšio, Stasė.

J. M. L.

Elizabeth, N. J.

Sekmadienį, spalio 13 d., 4-tą valandą po pietų, bus rodomi nauji iš Tarybų Lietuvos filmai. Meninis filmas "Kol dar nevėlu" (komedija), tikrai žavėjantis filmas. Taipgi bus rodoma ir naujų kronikinių filmų, iš įvairių Tarybų Lietuvos vietovių.

Įvyks L.D.P. Klubo patalpoje, 408 Court St., Elizabeth, N. J. Rodymą atliks Jonas Grybas, iš New Yorko. Jo rodomais filmais visada buvom patenkinti, taip bus ir šį kartą.

Kviečiam, kaip Elizabetho, taip ir iš apylinkės, skaitlingai atsilankyti.

L.D.P. Klubas

Iš Lietuvos

PABALTIJO CHEMIJOS PRAMONĖS PERSPEKTYVOS

Taline įvyko Lietuvos, Latvijos ir Estijos chemijos pramonės darbuotojų pasitarimas. Jis apsvarstė šios pramonės šakos vystymąsi ir perspektyvas. Chemijos pramonė, kaip pažymėjo pasitarimo dalyviai, Pabaltijyje ypač smarkiai pradėta vystyti septynmečio metais. Per ketverius septynmečio metus chemijos pramonės produkcijos apimtis mūsų respulikoje padidėjo 2.2 karto, Latvijos TSR — 1:4 karto, Estijos TSR — 1.3 karto.

Įvestos į Rikiutę ir statomos naujos galingos įmonės. Lietuvoje Kėdainių chemijos kombinate pradėjo veikti sieros rūgšties cechas. Šiemet čia ruošiamasi paleisti naujus pajėgumus superfosfatui gaminti. Statomos Kauno dirbtinio pluošto, Jonavos azotinių trąšų, Vilniaus plastmasės dirbinių gamyklos. Latvijoje auga milžiniška Lenino komjaunimo vardo Daugpilio sintetinio pluošto įmonė, Valmieros stiklo pluošto, Olainės cheminių reaktyvų, plastmasių perdirbimo bei kitos gamyklo. Estijoje atiduotas eksploatacijai dujų benzino pirolizės, dervų ir kitų sintetinių produktų cechai. Baigiamas statyti didelis skalūninių dervų ir kitų sintetinių produktų cechas.

Pabaltijo chemijos pramonė įsisavino ir išleidžia nemaža naujų produkcijos rūšių. Benzolą, karbomidines dervas, sintetinius klijus ir raugus ėmė gaminti Estijos įmonės, įvairius plastmasinius dirbinius, stiklo pluoštą, o taip pat kitus naujus sintetinius produktus išleidžia Latvijos pramonė. Lietuva pradėjo gaminti sieros rūgštį, reliną, plastmasinius dirbinius.

Pasitarimo dalyviai taip pat pažymėjo, jog Pabaltijo chemijos pramonei vystyti yra daug neišnaudotų rezervų. Jie kreipėsi į visų trijų broliškųjų respublikų chemijos pramonės darbuotojus, ragindami geriau orjdiegti naują pažangią technologiją ir techniką.

DIDELIS TULOS SRITIES ŽEMDIRBIŲ LAIMĖJIMAS

TSKP Centro Komitetas ir TSRS Ministrų Taryba pasveikino Tulos srities darbo žmones su dideliu laimėjimu — įvykdžius grūdų pardavimo valstybei socialistinius įsipareigojimus. Kolūkiai ir torybiniai ūkiai supylė į Tėvynės aruodus 13 milijonų pūdų grūdų. Viršum mplano parduota daugiau kaip 2 milijonai grūdų.

Jums Bus Naudinga Turėt Daugiau Apdraudos

Gal jūs ir turite apdraudą. Bet ar pakankamai?

Kaip su jūsų šeimos nariais? Ar visi turi tinkamą apdraudą ir pašalpą?

Pagalvokite apie tai. Ir padarysite išvadą, kad jums ir jūsų šeimai būtų naudinga turėti daugiau apdraudos.

Jūs galite gauti gerą apdraudą ir pašalpą įsirašydami į

Lietuvių Darbininkų Susivienijimą

Dabar galima įsirašyti į LDS be daktaro egzaminacijos.

Į LDS gali įsirašyti asmenys iki 60 metų amžiaus.

Galima įrašyti vaikus nuo gimimo dienos iki 15 metų amžiaus į LDS vaikų skyrių.

Savo vaikus, savo anūkus galite įrašyti į LDS ant 20 Metų Endowment Apdraudos arba ant paprastos apdraudos iki $2,000 sumos.

Jeigu jūs turite kokią nors apdraudą, tai vistiek galite įsirašyti į LDS ir paimti apdraudą $300, $500 ar $1,000 sumoje. Tai bus jums priedinė apdrauda. Ir bus naudinga turėti daugiau apdraudos.

Taipgi jūs galite įsirašyti į LDS pašalpos skyrių. Svarbu turėti gerą pašalpą.

Pašalpa Už Žemą Mokestį

Asmenys nuo 16 iki 50 metų amžiaus gali įsirašyti į LDS pašalpos skyrių.

Pažvelgkite į sekamus mėnesinius mokesčius ir savaitinę pašalpą:

Pašalpos Laipsnis	Mėnesiniai Mokesčiai	Savaitinė Pašalpa
I	.35	$6.00
II	.65	9.00
III	.95	12.00
IV	1.20	15.00

Dabar LDS moka ant 30 procentų aukštesnę pašalpą, negu viršuje pažymėta.

Už 30 dienų po įsirašymo į LDS, atsitikime sužeidimo ar ligos narys gali gauti pilną pašalpą už 72 dienas ir pusę pašalpos už 72 dienas. Pavyzdžiui, kaip dabar pašalpa mokama, tai narys, prigulintis Trečiame Pašalpos Laipsnyje, gali gauti $280.80 už vieną ilgai besitęsiančią ligą.

Dėl platesnių informacijų kreipkitės į LDS kuopą savo kolonijoje arba į LDS centrą:

Lietuvių Darbininkų Susivienijimas
104-07 102nd Street
Ozone Park, N. Y., 11417

PRANEŠIMAI

ST. PETERSBURG, FLA.

LLD 45 kuopos pramogų komisija rengia skanius pietus Rugsėjo-Sept. 29 (sekmadienį), Laiškanešių salėje, 314 15th Ave. So. Pradžia 12 val. Sugrįžę iš atostogų turite progą papietauti ir pasilinksminti. Kviečiame visus atsilankyti į šį gražų pobūvį, skaniai papietauti ir linksmai laiką praleisti. Bus ir muzika, mylintieji galėsite pasiokti.

Vienas iš Komisijos (76-77)

SO. BOSTON, MASS.

ALDLD 7-tos apskrities metinė konferencija įvyks Spalio 20 Oct., 318 Broadway, So. Bostone, Mass. Pradžia 11 val. ryto. Visos kuopos kviečiamos prisiųsti skaitlingas delegacijas ir įduoti gerų sumanymų. Turėsime daug reikalų apkalbėti. Apskr. sekr. (77-78)

PHILADELPHIA, PA. & VICINITY

Help Wanted Female

HOUSE WORKER
For bachelor's home
On Valley Forge Mt.
5 day wk. Must have own trans.
Call 666-0891 Sat. or Sun.
(77-78)

Woman to take care of elderly woman. Live in own room. 2 adults.
Call HA. 4-8427.
(77-79)

Housework — sleep in maid — Private room & toilet facilities. Child care — general housework— Ironing — Kosher kitchen — REC. REFS. REQID. Call 609-547-1554.
(74-79)

Secretary, good typing & shorthand.
Mature preferred. Exp. required. Excellent position. Pleasant atmosphere. Free tuition in the evening division. Temple University. CE 6-4000, ext. 421.
(75-77)

Are you looking for a good job in a lovely modern home? General housekeeping, cooking. 2 school age girls. Thurs. & Sun. off. Sleep in. Private room, bath & TV. Experience & references required. $45. WA 7-6321. (75-77)

HELP WANTED MALE

MECHANIC-Foreman. Stokes & Smith. Gluer & N.S. automatic box machine. Exc oppty for right man. Gd pay. 2d shift. 52 wk job. Benefits. Growing concern. Must have at least 5 yrs exp on both types of mach. Loc. Runnemede, NJ. Call for appt, 1-609-931-8000.
(73-78)

AUTO MECHANIC. First Class, with a record of steady employment. This is a permanent job with good pay and exellent working conditions.
Contact Harry Dieckhaus
Dieckhaus Motors — Dodge-Chrysler
1776 Farragut Ave., Bristol, Pa.
ST. 8-7833
(77-79)

ESSO SERVICE STATION
With large house
Combined with store
Good location and business
Large shop, Good Potential
GR. 7-6594
(76-77)

TOOL & DYE MAKERS & MACHINIST
Immediate opening for 2 tool makers & lathe operator.
Apply in person.
Mercury Tool
931 Everett St., Camden, N. J.
(76-78)

REAL ESTATE

SEMI-DETATCHED
Stone & brick. 8 rooms, bath, oil heat. Large yard & porch. Beautiful neighborhood.
Asking $7,300.
Call VI. 8-0217

Lawrence ir Methuen, Mass.

SPAUDOS BANKETAS

Kviečiame visos apylinkės lietuvius dalyvauti šiame dideliame bankete.

ĮVYKS SEKMADIENĮ

Spalio 6 October

Pradžia 1-mą valandą dieną

Maple Parke, Methuen, Mass.

Bus Įdomi Programa

Kalbės leva Mizarienė

Ji šią vasarą plačiai važinėjo po Lietuvą ir dalyvavo pasauliniame moterų kongrese kovai už taiką, Maskvoje. Ji papasakos iš savo kelionės įgytus įspūdžius.

Šis bus jau paskutinis rudeninis parengimas pas mus, tad kviečiame visus atsilankyti, pasilinksminti ir tuo pačiu kartu paremti darbininkišką spaudą, kuri stoja už taiką ir už visų tautų ir rasių žmonių lygybę.

Rengėjai

A. Išlaužas

Lietuviška kultūrinė kronika

Kaune statys tikrąją Čiurlionio Galeriją

Vilniaus "Tėvynės balsas" praneša, jog iš Australijos grįžęs Vytautas Žemkalnis, įžymusis lietuvių architektas, jau paruošė M. K. Čiurlionio Galerijos Kaune eskizinį projektą. Šiais metais projektavimo darbus užbaigus, statyba prasidėsianti kitais metais. Ateities lietuvių kultūrinis centras bus dviejų aukštų, su dviem parodos salėmis, muzikos kambariais.

Šita žinia susilaukė dėmesio, sukėlė džiaugsmą Niujorko lietuvių kultūriniuose sluoksniuose. Pokario metais vis daugiau pasaulio meno kritiku susidomi šiuo lietuvių genijumi. Šiais metais garsiame Niujorko Fordhamo universitete Vytautas K. Jonvnas, paskaitų cikle apie 20-to amžiaus dailininkus, atskirai kalbės apie Mikalojų K. Čiurlionį, šiandieninio modernaus meno pradininką, išėjusį anksčiau nei Kandinskis ar kiti, plačiau Amerikoj žinomi novatoriai

Čiurlionio Galerija laukė 20 metų

Karo audros 20-čiai metų atidėjo šios galerijos pastatymą. Įžymusis Lietuvoi gyvenęs architektas ir dailininkas V. Dubeneckis, suprojektavęs Kauno Didįji Muziejų, numatė, kad į Vakarų pusę, nugriovus dvi bakūžes, galėsianti būti pastatyta tik Čiurlionio kūriniams galerija. Reikėjo Vytauto Žemkalnio, jo sūnaus Vytauto Landsbergio, jaun., muzikologo, ir dabartinės santvarkos Lietuvoje, kad šis projektas galėtų būti igyvendintas. Gera, kad lietuviai pagaliau susirūpino savo kultūrinio palikimo išsaugojimu.

Yra kita Čiurlionio galerija—Čikagoj

Tuo pačiu vardu veikia galerija, bene vienuolių patalpose, Čikagoje. Pasikeitus vadovybei — jos vedėju yra Viktoras Petravičius— galerija, atrodo, dar kurį laiką bus svarbi institucija Čikagos lietuviu inteligentų gyvenime. Tačiau atrodo, kad jai padedamas komercinis pagrindas, — kad ten parodos pirmoj eilėj ruošiamos ne parodymui, o pardavimui. Viena svarbiausių parodų šiais metais bene bus Adomo Galdiko 70-čiai metų paminėti. Reikės daugelio metų iki jo kūryba bus įsisavinta.

Atvirėja spauda Lietuvoj

Su kiekviena diena spauda Lietuvoje įdomėja. Korespondentai rašo atvirai, nesibijo paliesti dažnai jautrias temas, nepaisydami, ką kas dėl to galvos,— teisybė yra pirmoj vietoj. Štai rugsėjo 13-os Vilniaus "Tiesoj" ištisai buvo persispausdintas iš "Laisvės" Rojaus Mizaros raštas apie Albiną Morkų - Morkevičių. O tame rašte, lygiai kaip ir "Tiesoj," pirmu kartu suminimos tokios Amerikos lietuvių "asmenybės kulto" didvyrių, kaip Pijaus Grigaičio Leonardo Šimučio ir Miko Vaidylos, pavardės.

Reikia manyti, kad "Tiesa" nepraleis progos pakomentuati ir "kultūrininkų" laikraščiuose plepėjimų, redaktoriaus Mizaros straipsnį paskelbus...

Gero vėjo Albinui Morkui Tėvynėn parvažiavus! Kad jo sugrįžimas Lietuvon būtų toks pat vaisingas, kaip australiečio Vytauto Žemkalnio. Niekas iki šiol neiškėlė išeivijoj dabartinės tarybinės santvarkos žmoniškumo ir atlaidumo. Juk Vytautas Žemkalnis karo metais buvo įsuktas į antitarybinę veiklą, o panašiai pokario metais darbavosi ir Albinas Morkus. Sąlygoms pasikeitus, lietuvis lietuviui, kaip žmogus žmogui, brolis broliui, padavė ranką, nes vienybėje — galybė. Ar tai supras kada nors politiniai katalikai, buržuazijoje? Ar šitaip nacių laikais jie elgėsi su opozicija?

Prisimena baisius pokario metus

Amerikos lietuviuose yra nuomonių, kad, jei tarybinė spauda pokario metais būtų iškėlusi krašte vykusį terorą, žudymus nekaltų gventojų, tada tokias naivias mintis apie "Amerikos atėjimą" pasiskaitę, Amerikos lietuviai būtų daug seniau išėję prieš kelių siaurų grupių, remiant svetimų valstybių žvalgybininkams, ginkluotą intervenciją. O dabar su pasibaisėjimu skaitai, kokias varganas dienas tėvynėje pergyveno tautiečiai. Štai rašoma rugsėjo 11 d. "Tiesos" laidoj d. L. Kvedarienės: "...susitikau tuoj po karo, kai Biržai dar alsavo nuodėguliais ir pelenais . Iš visų pakampių poškėjo banditų šūviai... Klasiniai priešai siautėjo pokario metais. Jie žudė tuos, kuriems buvo brangi Tarybų valdžia... Trūko produktų, drabužių. Žemė alsavo pelenais, krautuvės tuščios. Žmonės badavo ir skurdo sudegusio miesto rūsiuose. Rinkose šėlė spekuliantai ir buožės, kurie už menkus maisto trupinėlius atimdavo iš darbininko visą uždarbį. Aš dažnai kenčiau alkį."

Arba rugsėjo 12 d. "Tiesoj" skaitome Joną Šilanski: "...Atsimenu, pirmaisiais pirmininkavimo metais užpuolė jie kolūkio kontorą. Visi išlakstė, o aš pabėgti negaliu. Atsirėmiau į sieną, pakėliau rementą ir galvoju: sulaužysiu rementą ant jų galvos. Tik staiga kitame namo gale gyvenas kontoros sargas iššovė iš medžioklinio šautuvo... Kiek kartų visokie buožės ir buožiukai langus daužė, duris laužė, sunku būtų ir suskaityti... Paskui ir jie nurimo. Dabar visi dirba kolūky..."

Niujorko spauda apie lietuvius, Lietuvą—visaip

Milijoninių tiražų žurnalai "LIFE" ir "HOLYDAY," tarytum JAV-jų Valstybės Departamentui (Užsieninių reikalų ministerijai) paliepus, panūdo, tarytum erzindami kiniečius, rašyti apie Tarybų Sąjungą. Nuostabiai daug vietos ten skiriama Latvijai, nemažai ir Estijai. Pabaltiečiai ten aptariami labai jau paviršutiniškai. "LIFE" apie lietuvius iš viso kaip ir nėra. O, rodos, žmonės yra nemažai pasiekę — aukščiausias kultūrines ir ekonomines premijas gauna, mokslą aukštai pastatė. Bet skaitykite, kaip veidmainiškai klausia "LIFE," kodėl, kodėl, kodėl nedraugauti su tarybiniais žmonėmis? O už tai, kad Lietuva neminima, galima visaip galvoti. Patogiausia, atrodo, nuomonė, jog už tai, kad šiandieninė Lietuva privalo būti "tabu" Amerikos spaudoj, radijo ir televizijoj yra atsakingi "veiksnių" kavalieriai. Jie lankosi pas Amerikos politikierius ir įkalbinėja jiems, kad skelbtų bereikšmes rezoliucijas, reikalaujant Lietuvai "nepriklausomybės." Kokia būtų ta nepriklausomybė, nesunku įsivaizduoti — padėtis tokioj Lietuvoj būtų maždaug kaip Pietiniame Vietname. Valstybės Departamento biurokratai dėl to vengia iš viso lietuvius minėti, nenorėdami sau bėdos. Kaip ir Vietnamą, palieka lietuviškus reikalus ir politiką tvarkyti žvalgybos įstaigoms.

Sako, lietuvio scenarijus įdomus

Amerikoj išeinąs kinematografijos žurnalas "Cinema-TV Digest" šių metų ketvirtame numeryje iškelia Kazį Zalensą, kurio scenarijus išspausdintas rusų kalba "Iskustvo Kino," esąs vertas dėmesio, "mėtąs žiežirbas," kaip recenzentas išsireiškė.

Rugsėjo 14 d. nemaža lietuvių apsilankė Niujorko didžiulėje Filharmonijos Salėje — Linkolno Centre, kuris prilygsta savo reikšmingumu Amerikoj, kuo yra Tarybiniai Rūmai Kremliuje. O lietuvių tiek daug apsilankė ten dėl to, kad naujakurio A. Meko parašytas ir surežisuotas filmas "Aleliuja, kalnai" ten turėjo premjerą. Būdinga, kad tai šito užsispyrusio lietuvio buvo pirmasis kūrinys. Biržietis Adolfas Mekas per vieną dieną tapo Niujorko įžymybe. Apie jį rašė "New York Times."

Labai domisi tarbiniu menu

Amerikos spaudoje tiesiog neįtikėtinai daug rašoma apie Tarybų Sąjungą ir jos įvairiapusišką gyvenimą. Su neslepiamu susidomėjimu amerikiečiai stebi, kaip vystosi "socialistinis eksperimentas." Rugpiūčio pabaigoj milijoninio tiražo "Saturday Review," kuris skaitomas intelektualų oficiozu Amerikoj, patalpino platų rašinį "Amerikietis kritikas rašo apie meną Tarybų Sąjungoje." Tuo kritiku yra Katerina Kuh. Straipsnis labai idomus. Štai ištrauka: "Meno išsaugojimui Tarybų Sąjungoje skiriama daugiau dėmesio nei bet kur kitur. Ikonų, freskų, aliejinių paveikslų, temperos ir kitokių formų atnaujintojai turi moderniausius instrumentus ir gerai žino moderniausius savo srities atradimus. Rusai (turi galvoj tarybinius menininkus) nenaudoja visuotino nuvalymo ir pertapymo. Jie laikosi kaip galima arčiau prie originalo... Kur ideologija nekliudo, pažanga yra labai didelė."

Architektūrinė apsauga imponuoja

Kritikė sužavėta, kaip Tarybų Sąjungoj saugojami architektūriniai paminklai. Ji, tiesa, nebuvo Vilniuje ir nematė Šv. Jono, Bernardinų bažnyčios prie Dailės Instituto. Šitie nuostabūs senovės vilniečių meistrų paminklai dar 1962 metais buvo ne kokioj padėty. Bet skaitykime, ką matė amerikietė kritikė: Miestuose, kaip Kijevas ir Leningradas, kur architektūriniai paminklai daug nukentėtjo karo metais, atstatymas vyksta be galo kruopščiai ir nuosekliai. Nuostabūs Kijevo Sancta Sofija bizantiškos freskos, išlikusios nuo 11 amžiaus, pamažu sugrąžinamos gyvenimui, lygiai kaip Kremliaus bažnyčių ikonos ir freskos... Visur vizituotojas pastebi Rusijos dėmesį savo kraujuotai ir kraštutinei praeičiai. Šitie atnaujinimai, lygiai kaip nepalyginamos Kremliaus brangenybėmis išpuoštos karūnos, yra tarytum gyvenų istoriniai liudymai..."

Ne Vilniuj, Tbilise pamatė

Amerikietė kritikė, tur būt prisibijodama ar to patiės Valstybės Departamento ar CIA, nevažiavo Vilniun lietuviško meno, architektūros pamatyti. Rašo: "Tbilise vieną sekmadienio popietę aš apsilankiau parodos atidaryme, kur kalbomis, televizijos kameromis ir didžiule minia buvo suteiktas dėmesys lietuvių grafikos parodai. Vaikų knygos, nebrangios ir puikiai iliustruotos, dominavo parodą, tačiau nepraėjo nepastebėtas jauno grafiko iš Vilniaus kūrinys, kuriame dominuoja idėja, o ne faktas. Jo kūrinys "Rytas" buvo vienas iš nedaugelio "Rusijoj" (Tarybų Sąjungoj), kuriame jautėsi simbolizmo žiežirba, o ne fotografiška iliustracija. Šalye, kur žmogus paprastai vaizduojamas kaip nugalėjęs gamtą, buvo miela stebėti "Ryte" dvi mažas figūras, gražiai išreikštas aplinkumoje, kas simbolizavo gyvenimo džiaugsmą..."

Kritikė stebisi: kodėl drobėje simbolizmas yra "griekas," bet marijonečių teatre ne? Toliau kritikė išveda, kad tarybiniai dailininkai, atrodo, bazuojasi savo tapyba, pasekdami 15 amžiaus žinomojo ikonų tapytojo Rublevo humanizmą. Tačiau daug jaunųjų slaptai norėtų pasekti savo 19 amžiaus klasikus, tačiau dar nei vienam iš jų, anot Mrs. Kuh, nepasisekė prilygti nei Repinui, nei Levitanui, nei Surikovui, nei Vrubeliui. Kritikė baigia nuostaba: "Šalyje, kur mokslas ir technologija yra pajungti ateičiai, menas užsispyrusiai yra prirakintas prie praeities."

O kaip Amerikoj?

O ar Amerikoj taip nepasitaiko? Štai atvejis. Lietuvių "laisvintojams" gerai pažįstami kongresmanai, daug kartų prisiekę "išlaisvinti" Lietuvą— Brooklyno Kelly ir New Jersey valstijos Freylinghausen pasišovė dabar spręsti apie meną: kokį meną JAV-jos gali ir negali siųsti Europon.

Šitie reakcionieriai reikalavo, kad žinomoji šokėja Martha Graham ir jos trupė nebūtų siunčiama Europon, nes jų klasikinis graikų baletas Phaedra esąs "pornografinis."

"LAISVĖS" KONCERTAS BROOKLYNE

Šiemet "Laisvės" koncertas Brooklyne kus Lapkričio-Nov. 10 dieną, Schwaben Hall, 474 Knickerbocker Ave., Brooklyn. Pradžia 3-čią val. popiet.

Prašome organizacijų tą dieną nieko nerengti ir kviečiame jų narius dalyvauti "Laisvės" koncerte.

Ruošiama puiki programa koncertui, bus įymių talentų iš labai toli. Visi iš anksto pasižymėkite kalendoriuje koncerto datą ir atsilankykite pasigėrėti gražia programa.

Daug svarbių pramogų turėsime

Šiemet niujorkiečiai turės daug svarbių pramogų. Aišku, mums, laisviečiams, pati svarbiausia pramoga— **"Laisvės" koncertas, kuris įvyks lapkričio 10 d. Schwaben salėje, Brooklyne.**

Savaite pirmiau, lapkričio 3 d., bus labai svarbi kita pramoga. **Tai Amerikinio Komiteto svetur gimiams ginti koncertas, įvyksiąs Town Hall, Manhattane.**

Ši pramoga žada būti labai spalvinga, iškilminga, nes tai bus kartu paminėjimas 30 metų, kai ši organizacija įsikūrė. O ji atliko ir atlieka didelių darbų!

Šio koncerto programoje dalyvaus ir mūsiškis Aido choras.

Maskvos cirkas Niujorke

Praėjusį antradienį Madison Sq. Gardene Ameriką vizituojas Maskvos cirkas pradėjo savo gastroles. Pirmą vakarą cirką stebėjo apie 8,000 žmonių.

Be kitų žiūrovų, buvo įžymių — diplomatų bei jų žmonių. Pav., buvo Valst. departamento sekretoriaus Rusko žmona, taipgi TSRS ambasadoriaus A. Gromyko žmona; JAV ambasadorius Maskvoje Foy D. Kohleris, ir kt.

FILMAI

THE CONJUGAL BED

Tai satyrinė komedija apie vieną senbernį, arti 50 metų amžiaus, kuris gyveno laisvai ir lengvai per visą savo jaunystę, žaisdamas su meile, pakol jam nusibodo. Kad užbaigti gyvenimą ramiai, jis nutaria apsivesti su jauna rimta mergina, užauginta vienuolyne su aukšta morale; iš geros, rimtos, religingos ir pasiturinčios šeimos.

Tačiau po vedybų pasirodo visai kitas dalykas. Patinka jo jaunai žmonelei intymus vedybinis gyvenimas ir ji tiesiog reikalauja iš savo vyro atilkti visas atitinkamas pareigas, kuomet jos vyrelis norėtų, tik šiaip sau, vesti daugiau platonišką vedybinį gyvenimą ir tik retkarčiais, taip sakant, pasiguosti...

Jis taip įsibaugina savo žmonos, kad pradeda ieškoti visokių pretekstų nepasirodyti namuose. Jis bando miegoti savo darbo kabinete, savaitgaliais pabėga su savo draugais į poilsio namus, bet jo žmonelė jį visur suranda.

Pagaliau, po vienų intymių santykių, jis gauna širdies ataką ir tampa išvežtas ligoninėn, gi tuo tarpu jo žmona tampa nėščia ir truputį nusiramina.

Jis miršta nuo staigaus širdies antpuolio, kuomet už kelių savaičių gimsta jo įpėdinis. Jo žmona ir vėl žydėte žydi, kaip ta kvepianti gėlė, leisdama stiprų aromatą, kad patraukti daugiau "bičių" apvaisinimui...

Juoko yra iki ašarų sekant šį filmą ir matant jo nukankintą veidą ir visą dirbtinį elgesį su savo žmona, kai jis bando visokiais būdais išsisukti iš jos reikalavimų. Prie to dar prisideda jos giminės su religinėm apeigom. Jie šventina lovą ir visą butą, kad tik jų gyvenimas būtų laimingas ir vaisingas. Toks įtempimas įvedė jį tiesiog į desperaciją...

Pasijuokti yra iš ko, bet meniškos vertės — grožio šis filmas, man rodos, netturi, apart to, kad visi artistai labai vykusiai atlieka savo roles. Be to, paširodo, kad metų panašumas turi labai daug reikšmės vedybiniame gyvenime.

Filmas suktas italų kalboje. su angliškais parašais ir, žinoma, tinkamas matyti tik suaugusiems. "The Conjugol Bed" dabar rodomas Fine Arts teatre 58 St. tarp Park Ave. ir Lexington; Forum 47 St. ir Broadway kinoteatruose, Manhattane.

H. F.

Atvyksta didžiojo teatro baletas

Į JAV atvyksta Didžiojo teatro garsusis baletas. Niujorko mieste baletas duos tris spektaklius—spalio 10, 11 ir 12 dd. Tai bus Madison Sq. Gardene, Manhattane.

Tikietai jau dabar pardavinėjami, ir, sakoma, daugelis žmonių juos perka. Iš čia baletas vyks į kitus miestus.

PARUOŠĖ ŽEMĖ PAVIDALA

1964-1965 New Yorke įvyks Pasaulinė paroda. Ji atsidarys 1964 m. balandžio 22 dieną. Plotu ir įrengimais bus tris kartus didesnė už buvusią 1939-1940 metais. Bus toje pat vietoje, bet tris kartus užims didesnį plotą.

Parodoje bus ir Žemės pavidalas — gaublys, vadinamas "unisphere". Tai milžiniškas globusas su visomis Žemės dalimis. Gaublio griaučiai jau sustatyta, tik tenka juos dar apvilkti.

R. Vaigauskas grįžo į Lietuvą

Praėjusį trečiadienį SAS linijos lėktuvu iš Idlewild aerodromo grįžo į Lietuvą Ričardas Vaigauskas su žmona Galia ir dukryte Nijole.

R. Vaigauskas tarnavo Tarybinėje misijoje prie Jungtinių Tautų. Tarnyboje jis išbuvo apie trejetą metų.

RUSKAS TARĖSI DĖL BAZIŲ

New Yorkas. — Jungtinių Valstijų Valstybės sekretorius Dean Ruskas plačiai kalbėjosi su Ispanijos Užsienio ministru Fernando Maria Castiella - Maiz. Ispanijoje JAV turi karo orlaivyno ir laivyno bazių. Sutartis eina prie pabaigos ir Ispanija reikalauja daugiau pinigų, kaip pirma gaudavo.

New Yorkas. — "The New York Times" išleis pirmąjį tomą buvusio prezidento Eisenhowerio raštų —"Mandate for Change".

"ŠVYTURYS"

Dukart mėnesinis iliustruotas žurnalas, leidžiamas Lietuvoje.
Prenumerata $4.00 metams.

• •

"MOKSLAS ir GYVENIMAS"

Mėnesinis žurnalas.
Leidžiamas Lietuvoj.
Prenumerata $2.50

• •

Užsisakantiems abu žurnalus kartu kaina tik $5.00

• •

Reikalaukite iš mūsų nemokamai pilno sąrašo visų periodinių leidinių Lietuvoje.

• •

Imported Publication & Prod.
1 Union Square, N. Y. C.

DU ŽODYNAI JUMS

Išleisti 1961 metais Lietuvoje

Vienas Anglų-Lietuvių Kalbų

Angliški žodžiai lietuviškai išdėstomi bei išaiškinami

511 Puslapių — Kaina $3.50

Antras Lietuvių-Anglų Kalbų

Lietuviški žodžiai angliškai išdėstomi bei išaiškinami

511 Puslapių. Kaina $3.50

Gaunami "Laisvės" Knygyne

Užsisakydami kartu prisiųskite ir mokestį. Pinigų perlaidas (money orderius) ar čekius rašykite:

LAISVĖ

102-02 Liberty Avenue **Ozone Park 17, N. Y.**

Pattenburg, N. J.

Gerbiamieji!

Prašome visus atsilankyti į mūsų rengiamą pikniką Rugsėjo-Sept. 29 d. Šis piknikas bus nepaprastas tuo, kad Leonas Pošiūnas jį filmuos ir tą filmą nuveš į Lietuvą. Ten jį matys jūsų giminės ir pažįstami. Taigi būtinai dalyvaukite šiame piknike.

Kurie turite sulenkiamų krėslų, atsivežkite į pikniką, galėsite mūsų sode ant jų pasėdėti, O kurie norėsite parsivežti mūsų obuolių, atsivežkite "beskes" arba maišiukus.

Prašome nesivėluoti, nes pietūs bus duodami 12 val.

Iki malonaus pasimatymo!

Čiurliai